

Ret & Indsigt

Udgave 3 | September 2023

HORTEN

AI-forordningen i trilogforhandlinger

**Kommuners ansvar for
brud på EMRK artikel 3**

Gaver i det offentlige

**Ny serie: Friplejeboliger
- hvem og hvordan?**

Leder

Kære læser

Rikke Søgaard Berth
Partner, advokat
rsb@horten.dk

Mens disse ord skrives, har sommerstilheden sænket sig over kontorerne. I sommerlandet leves ferielivet – børn bader på stranden, familierne pakker taskerne og tager i sommerhuset eller til udlandet.

Og de unge – og også mange voksne – tager på festival. Festivalerne er en del af den danske sommer, og blot navne som Tinderbox, Heartland og SMUK eller synet af Roskilde Festivals logo bringer minder og smil frem hos mange. I år er debatten om gaver i form af billetter til festivaler og kulturinstitutioner igen blusset op. Det er nok sundt for alle, at støvet lige bliver pustet af gaverreglerne indimellem – og det bidrager vi til med en artikel i dette blad.

Andre artikler i dette nummer af Ret & Indsigt handler om samarbejdet mellem offentlig og privat.

På plejeområdet er der stort fokus på friplejehjem. Både fordi kommunerne, der har forsyningspligt, er pressede på anlægsrammen, og også fordi der kan være et ønske om at tilbyde forskellige former for pleje. I artiklen om friplejehjem kan du læse om de forskellige aktører og deres roller, når der etableres et friplejehjem.

Vi ser også på det samarbejde, der opstår, når en offentlig myndighed indgår en bortforpagtningsaftale med en privat, fx i forbindelse med cafédrift. Hvordan finder man den bedste forpagter, og hvilke opgaver må forpagteren udføre i lokalerne?

Og vi kaster blikket på et par retssager, hvor udviklingen går stærkt: Det gælder kunstig intelligens, hvor vi giver råd om, hvordan man kan bruge ventetiden, indtil AI-forordningen er vedtaget og træder i kraft. Og det gælder retssager om kommuners ansvar over for sårbare brugere, fx i sager om krænkelse af EMRK artikel 3 om umenneskelig og nedværdigende behandling, fx i sager om manglende eller sen tvangsfjernelse af børn, eller – som noget nyt – om en kommune kan ifalde ansvar som følge af utilstrækkelige indgreb mod mobning.

Når du sidder med dette magasin, er efteråret på vej. Budgettet er landet – eller det er lige op over, og mange sager, som skal håndteres inden årsskiftet, er på vej gennem forvaltning, udvalg og kommunalbestyrelse. Vi håber, at magasinet vil give dig inspiration, inden for de emner vi har taget med denne gang.

God læselyst!

Indhold

4 AI-forordningen i trilogforhandlinger

Hver aktør har deres ønsker til den nye lovgivning, fx en udvidet liste over forbudte AI-systemer og strenge krav til transparens for udbydere af ChatGPT og lignende modeller.

6 Udrulning af fjernvarme

De første erfaringer viser, at forsyning med fjernvarme i tæt bebyggede gasområder ofte er samfundsøkonomisk bedre end individuelle varmepumper.

8 Organisering af kommuners produktion til eget brug

Ankestyrelsen har set nærmere på organiseringen af kommuners ejerskab og drift af energiforsyning til eget brug, konkret etablering og drift af varmepumper samt elladestandere.

9 Kan aftaler omfattet af omkostningsbekendtgørelsen indgås uden udbud?

Spildevandsselskaber er både omfattet af udbudsreglerne og omkostningsbekendtgørelsen.

10 Kommuners ansvar for brud på EMRK artikel 3

Vi sætter lup på kommuners ansvar for krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 3 om umenneskelig og nedværdigende behandling.

12 Hvad bruges kommunale bortforpagtningsaftaler til?

Bortforpagtningsaftalens særegne karakter betyder, at man skal gøre sig en række kommunal-, aftale- og udbudsretlige overvejelser, inden aftalen indgås.

14 Hvilke muligheder er der for offentlig-private samarbejdsformer?

Vi udfolder de samarbejdsmuligheder, som en kommune kan have med private aktører og dykker ned i, hvad man skal vide, inden man vælger samarbejdsform.

16 Festivalbilletter, koncerter mv.: Gaver i det offentlige

Hvornår må offentlig ansatte og politikere modtage gaver, og hvornår skal man sige nej tak? Hvad er konsekvensen, hvis man tager imod en gave i strid med reglerne?

18 Brug af vikarer i afgørelsessager

Vi sætter fokus på reglerne om delegation til vikarer og gennemgår den nyeste principmeddelelse fra Ankestyrelsen.

19 Chefbegrebet i offentlighedsloven

Hvornår er en ansat i en chefstilling på det offentlige område omfattet af chefbegrebet i offentlighedsloven?

20 Ny serie: Friplejeboliger – hvem og hvordan?

Få en god forståelse for aktører og processen fra de indledende overvejelser til borgernes indflytning på det færdige friplejehjem.

22 Q/A: Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om Bygholm Å

Få spørgsmål og svar angående Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om udledning af regnvand til den miljøbelastede recipient, Bygholm Å.

24 Aftaler om belysning på private fællesveje

Hvem bestemmer, om der skal være vejbelysning på de private fællesveje? Og hvem skal betale for belysningen?

26 Nye regler for affaldssektoren: En status

Vi giver et overblik over tiltagene til ny organisering af affaldssektoren pr. 1. august 2023. Vi ser både på de tiltag, der allerede er vedtaget ved lov, og de tiltag, der er på vej.

27 Miljøstyrelsen ændrer praksis for vurderingen af projekters indvirkning på miljøet

Ifølge miljøvurderingsloven kræver projekter, der kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, en forudgående myndighedstilladelse.

Om Horten

Som kunde hos Horten står du stærkest muligt i en verden, hvor kompleksiteten konstant forøges, og konkurrencen skærpes. Vi går lige til sagens kerne og har modet til at sige tingene ligeud. Det betyder ikke, at vi springer mellemregningerne over. For kun ved at forstå, overskue og gennemskue dine muligheder og udfordringer, kan vi omsætte dem til klare svar.

Se tidligere artikler fra Ret & Indsigt på horten.dk/viden

Følg os på:

Ret & Indsigt udgives af:
Horten Advokatpartnerselskab
Philip Heymans Allé 7
2900 Hellerup, København
Telefon 3334 4000
www.horten.dk

Henvendelser om dit abonnement:
nyheder@horten.dk

Ansvarshavende redaktør:
Andreas Christensen, ac@horten.dk

Enhver gengivelse, mangfoldiggørelse eller kopiering af indhold fra denne publikation er betinget af forudgående skriftlig tilladelse fra udgiver og/eller andre rettighedshavere.

Indholdet i dette nyhedsmagasin kan ikke sidestilles eller erstattes med juridisk rådgivning. Horten er ikke ansvarlig for ukorrekte eller ufuldstændige tekster og figurer.

Redaktionen er afsluttet den X. august 2023
Titel: Ret & Indsigt
ISSN (Papirform): 1903-2617
ISSN (Online): 1903-2609

AI-forordningen i trilogforhandlinger

Trilogforhandlingerne mellem Europa-Parlamentet, Europa-Kommissionen og Ministerrådet om AI-forordningen er i gang. De har hver deres ønsker til den nye lovgivning, fx en udvidet liste over forbudte AI-systemer og strenge krav til transparens for udbydere af ChatGPT og lignende modeller.

Kunstig intelligens er en teknologi, som har taget verden med storm. Den hastige udvikling og de mange muligheder, som den fører med sig, har fundamentalt ændret menneskets forhold til teknologi. Den nok største teknologiske milepæl i mange år er tilgængeliggørelsen af kunstig intelligens baseret på avancerede sprogmodeller i forbindelse med chatbotter, herunder "ChatGPT" fra OpenAI og "Bard" fra Google.

Mulighederne med denne type kunstig intelligens lader til kun at begrænses af menneskets egen fantasi. Lovgivning på området er på vej, men indtil EU's kommende forordning om kunstig intelligens ("AI-forordningen")

er på plads, må vi bruge den regulering og de juridiske værktøjer, vi allerede har, til at guide os igennem de mange problemstillinger, som anvendelsen af kunstig intelligens giver anledning til.

Status på AI-forordningen

Rådet i EU vedtog oplæg til forhandling af AI-forordningen 25. november 2022. Europa-Parlamentet vedtog sin forhandlingsposition til forordningen om kunstig intelligens med hele 499 stemmer for, 28 imod og 93 hverken for eller imod 14. juni 2023. Forordningen er således videre til trilogforhandlingerne mellem Europa-Parlamentet, Europa-Kommissionen og Ministerrådet, hvor målet er at nå til

enighed om en endelig tekst for AI-forordningen i slutningen af 2023.

Udvidelse af listen over forbudte AI-systemer

Rådet ønsker at udvide listen over forbudte AI-systemer til at omfatte private aktørers brug af AI til social scoring. Rådet har også ønsket at udvide det allerede eksisterende forbud mod at bruge AI-systemer, der udnytter sårbarhederne hos en bestemt gruppe af personer, til også at omfatte personer, der er sårbare på grund af deres sociale eller økonomiske situation.

Parlamentet vil forbyde brugen af biometriske identifikationssystemer i EU. Dette gælder både for brugen af disse systemer i realtid - hvilket også fremgik af Kommissionens udspil - og også efterfølgende brug, dog med enkelte undtagelser.

Parlamentet ønsker derudover at forbyde:

1. alle biometriske kategoriseringssystemer, som anvender følsomme (person)karakteristika,
2. "predictive policing"-systemer (algoritmer, der forudser kriminalitet) baseret på profilering, lokation eller tidligere kriminel adfærd,
3. følelsesgenkendelsessystemer inden for retshåndhævelse, grænsekontrol, arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner,
4. AI-systemer, der bruger vilkårlig scraping af biometriske data fra sociale medier eller CCTV-optagelser til at skabe ansigtsgenkendelsesdatabaser.

Højrisiko AI-systemer

Kommissionen foreslog i sit udspil, at visse systemer, der anvendes til formål angivet i bilag III i AI-forordningen, automatisk skal karakteriseres som højrisikosystemer. Parlamentet ønsker i den forbindelse et yderligere krav om, at systemerne også skal udgøre en "significant risk to health, safety and fundamental rights" for at kunne kvalificeres som højrisikosystemer. Rådet ønsker i den forbindelse, at AI-systemer, der sandsynligvis ikke vil resultere i alvorlige krænkelse af grundlæggende rettigheder eller andre væsentlige risici, ikke karakteriseres som højrisikosystemer.

Derudover har både Parlamentet og Rådet slettet, tilføjet og præciseret oversigten over højrisikosystemer i bilag III.

Krav til udbydere af foundation models og generative AI

Parlamentets udkast inkluderer som det eneste en definition på og regler for anvendelse af "foundation models" (modeller, der er trænet på store mængder af data, og som bruges som fundament til at bygge AI-systemer), herunder generative models (algoritmer, der kan skabe nyt indhold) såsom GPT-4 (ChatGPT).

Foundation models defineres som "an AI model that is trained on broad data at scale, is designed for generality of output, and can be adapted to a wide range of distinctive tasks". Ved anvendelse af disse modeller følger en række nye forpligtelser for udbydere, som bl.a. skal identificere og håndtere de risici, som modellen indebærer, overholde visse særlige design-, informati-

ons- og miljøkrav samt registrere modellen i en EU-database.

Udbydere af generative foundation models såsom ChatGPT vil være underlagt strenge krav til transparens, herunder at skulle oplyse, at indholdet er genereret af AI og ikke af et menneske, træne og designe modellen, så man forhindrer generering af ulovligt indhold, samt dokumentere og offentliggøre et tilstrækkeligt detaljeret overblik over brugen af træningsdata.

Nationale myndigheder og håndhævelse

Parlamentet ønsker at give nationale myndigheder beføjelse til at anmode om adgang til både AI-systemer og de modeller, som de benytter, herunder foundation models. Parlamentet foreslår også at oprette et såkaldt "AI Office", hvis formål er at understøtte en harmoniseret anvendelse af AI-forordningen, yde vejledning og koordinere fælles grænseoverskridende undersøgelser.

Mens vi venter - tre gode råd

Nedenfor er tre gode råd, hvis du allerede nu arbejder med kunstig intelligens, herunder "foundation models", eller skal i gang med det.

1. Udarbejd retningslinjer for brug af kunstig intelligens. Lav interne retningslinjer for brug af AI, der understøtter, at medarbejdere ikke ved en fejl behandler personoplysninger i strid med databeskyttelsesforordningen, at ophavsrettigheder ikke krænkes, at forretningshemmeligheder ikke uforvarende afsløres, og at tavshedspligten ikke brydes.

2. Brug redskaber fra Dataetisk Råd. Dataetik handler grundlæggende om at tage velovervejede beslutninger i forbindelse med anvendelse af data og teknologi og dermed tage højde for de konsekvenser, som en sådan anvendelse vil have. Som hjælp til at afklare dataetiske dilemmaer har Dataetisk Råd udviklet et vurderingsskema, konsekvensanalyse og værktøjer, som kan findes på Rådets hjemmeside.

Indtil de mere konkrete lovgivningsmæssige rammer er på plads, kan dataetikken være kompasset i junglen af teknologi og data, der guider dig igennem de mange problemstillinger, som anvendelsen af kunstig intelligens giver anledning til.

3. Udarbejd relevant dokumentation. Dokumentér, hvilke værktøjer og

løsninger med kunstig intelligens I bruger, og hvilke potentielle udfordringer der kan være ved brugen af disse. Undersøg, om og i hvilket omfang leverandøren af de pågældende AI-systemer har dokumenteret udviklingen og brugen af AI-systemet.

Genbesøg eller udarbejd en artikel 30-fortegnelse efter databeskyttelsesforordningen, lav risikovurderinger, og overvej at udarbejde en konsekvensanalyse. Udarbejdelse af disse dokumentationsformer vil gøre brugen af kunstig intelligens mindre risikofyldt.

Definitionen af "system med kunstig intelligens"

Både Parlamentets og Rådets udkast til en definition af "system med kunstig intelligens" (AI-systemer) forenkler Kommissionens definition. Rådet indsnævrer definitionen til systemer, der er udviklet gennem maskinlæring og logik- og vidensbaserede tilgange, mens Parlamentets definition lyder:

"A machine-based system that is designed to operate with varying levels of autonomy and that can, for explicit or implicit objectives, generate outputs such as predictions, recommendations, or decisions that influence physical or virtual environments."

Parlamentets definition svarer til OECD's definition af et AI-system.

Jens Grønkjær Sjølander Pihl
Partner, advokat
jisp@horten.dk

Emilie Loiborg
Advokat
elo@horten.dk

Udrulning af fjernvarme: Når samfundsøkonomi og brugerøkonomi ikke følges ad

Gas skal udfases fra boligopvarmningen. Fjernvarmeselskaber er i gang med at udarbejde projektforslag til udrulning af fjernvarme. De første erfaringer viser, at forsyning med fjernvarme i tæt bebyggede gasområder ofte er samfundsøkonomisk bedre end individuelle varmepumper.

Hvad kan kommuner og fjernvarmeselskaber opleve i deres bestræbelser på at opfylde de nationale målsætninger om grøn omstilling? Kan samfundsøkonomi og brugerøkonomi følges ad?

Fjernvarme reguleres som monopolvirksomhed

Projektreguleringen i varmeforsyningsloven tager ikke højde for, at fjernvar-

men i dag i høj grad er konkurrenceudsat. Ved godkendelse af projekterne er samfundsøkonomien det vigtigste kriterium. Kommuner har i mindre grad mulighed for at sikre, at det projekt, der godkendes, også har en god selskabs- og brugerøkonomi.

Kommunen skal sikre, at der udarbejdes projekter for udrulning af fjern-

varme. Kommunen kan efter de gældende regler påbyde fjernvarmeselskaberne at udarbejde disse projekter og gennemføre dem. Hvis fjernvarmeprojektet er samfundsøkonomisk mere fordelagtigt end individuelle varmepumper, kan kommunen som udgangspunkt ikke undlade at godkende projektet, selvom projektet selskabs- og brugerøkonomisk set ikke kan hænge sammen. Omvendt kan det være vanskeligt for et fjernvarmeselskab at opgøre et projekt, som er samfundsøkonomisk godt, men brugerøkonomisk uattraktivt.

Udfordringerne ved fjernvarmeudrulningen i dag

Projektreglerne stammer fra 80'erne, da fjernvarme blev udrullet som svar på oliekrisen. Dengang kunne boligejerne også fravælge at aftage fjernvarme, men økonomien i det kollektive fjernvarmeprojekt blev sikret ved, at alle boligejere i området skulle bidrage økonomisk til projektet, uanset om de valgte at forsyne deres bolig med fjernvarme eller ej (tilslutningspligt). Fjernvarmeselskaberne risikerede derfor ikke på samme måde et tab, hvis de fik et påbud om at gennemføre projektet.

I dag er fjernvarme et svar på gaskrisen. Kommunen har mulighed for at gennemtvunge fjernvarmeselskabets udrulning af fjernvarmen, ligesom ved oliekrisen. Fjernvarme skal dog udrulles uden tilslutningspligt og dermed uden sikkerhed for kunder. I dag kan den grønne omstilling derfor koste selskaberne – og dermed forbrugerne – dyrt.

Hvad kommunen kan gøre

Kommunen skal på den ene side sikre omstillingen og udmøntning af varmeplanen. På den anden side er det hverken i kommunens eller kommunens borgeres interesse at gennemtvunge et projekt, hvor der er stor risiko for, at borgerne ender med høje varmepriser

og regningen for et eventuelt investeringsstab.

Kommunen kan ændre varmeplanen, hvis nye beregninger giver anledning til det. Det er uafklaret, om kommunen har mulighed for at lægge vægt på brugerøkonomien ved projektdokumentation og give afslag på et ellers samfundsøkonomisk fordelagtigt projekt til fordel for et projekt med en bedre selskabs- og brugerøkonomi. Det er hidtil blevet antaget, at det ikke er muligt uden dispensation fra Energistyrelsen, men det kan afprøves.

Kommunen kan under alle omstændigheder knytte vilkår til projektdokumentation, så godkendelsen fx er betinget af, at der opnås en bestemt tilslutningsgrad (minimumtilslutning). Dermed forebygges det, at fjernvarmeselskabet skal gennemføre et projekt uden et tilstrækkeligt kundegrundlag.

Hvad fjernvarmeselskabet kan gøre

Fjernvarmeselskabet kan selv tage initiativ til at fastsætte vilkår i projektforslaget om en vis tilslutningsgrad. Dermed begrænser selskabet selv risikoen ved projektet.

De aktuelle høje priser kan selskabet forsøge at imødegå ved at vente med at gennemføre projektet og udbudene knyttet hertil i håb om, at der senere kan fås et bedre tilbud på entreprisekontrakten. Det forudsætter, at selskabet ved udbud har taget forbehold for brugerøkonomien, så selskabet kan afvise tilbud, hvor fjernvarmen bliver for dyr i forhold til varmepumper. Selskabet skal desuden efter venteperioden gennemføre et nyt udbud.

Når der er gået fem år fra projektdokumentation, har fjernvarmeselskabet ubetinget forsyningspligt i det nye område. Hvis selskabet er blevet forsinket med fjernvarmeprojektet i afventning af et godt tilbud, kan sel-

skabet midlertidigt forsyne de kunder, der ønsker det, med et gasfyr (fx hvis deres fyr er brudt sammen) eller en varmepumpe, til fjernvarmen er kommet frem.

Fjernvarmeselskabet kan indgå dialog med kommunen om opdatering af varmeplanen, hvis selskabet ikke forventer at kunne sikre god brugerøkonomi i projektet med de stigende priser og heller ikke vil afvente bedre tider. Er kommunen villig til at ændre varmeplanen, men er fjernvarmeprojektet allerede godkendt, skal projektet ophæves ved ny projektdokumentation. Hvis fjernvarme fortsat er samfundsøkonomisk mere fordelagtigt end varmepumper, kan kommunen som udgangspunkt ikke godkende ophævelsen, medmindre reglerne giver rum for at lægge vægt på brugerøkonomien. Er det ikke tilfældet, kan ophævelsen kun ske med dispensation fra Energistyrelsen.

Fakta om udrulning af fjernvarme

Den grønne omstilling

Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022 indeholder mål for grøn omstilling af boligopvarmningen. Gas skal erstattes af enten fjernvarme eller individuelle varmepumper. I 2022 har kommunerne udarbejdet varmeplaner. I 2023 skal fjernvarmeselskaberne udarbejde projektforslag til udmøntning af varmeplanen. Ambitionen er,

at fjernvarmen er udrullet helt i 2028.

Et fjernvarmeprojekt skal godkendes

Hvis gas skal erstattes af kollektiv fjernvarme, kræver det kommunens godkendelse af et projektforslag. Kommunen kan kun godkende fjernvarme, hvis det er samfundsøkonomisk bedre end individuelle varme-

pumper. Boligejerne kan derimod frit etablere varmepumper, også hvis området er godkendt til fjernvarme.

Fjernvarme er konkurrenceudsat

Kollektiv fjernvarme er i konkurrence med individuelle varmepumper. Om fjernvarme kan tilbydes til en god pris, afhænger bl.a. af det antal kunder, der tilsluttes. Jo flere, jo billigere.

Det afhænger også af entreprisekontrakten og prisen på materiel og arbejdskraft. Fjernvarmeselskaber oplever, at beregningerne i projektforslaget ofte ikke holder, når projektet skal gennemføres, fordi priserne generelt stiger. Det forekommer, at projektet bliver to til tre gange dyrere end budgetteret i projektforslaget.

Hvis priserne bliver for høje, er der risiko for, at kunderne derfor fravæl-

ger fjernvarme til fordel for en varmepumpe. Da fjernvarmeforsyningen ofte er ejet af kommuner eller forbrugerne selv (andelsselskaber), og kommunen typisk stiller kommunegaranti for projektet, vil regningen for fejlslagne projekter ende hos borgerne: Varmeforbrugerne (andelskaberne) eller ultimativt skatteborgerne.

Line Markert
Partner, advokat
lma@horten.dk

Klavs V. Gravesen
Partner, advokat
kvg@horten.dk

Eigil Worm
Senioradvokat
ewo@horten.dk

Renée van Naerssen
Advokat
rvn@horten.dk

Organisering af kommuners produktion til eget brug

I de seneste år har Ankestyrelsen set nærmere på organiseringen af kommuners ejerskab og drift af energiforsyning til eget brug, konkret etablering og drift af varmepumper samt elladestandere.

Kommuner kan producere varer og tjenesteydelser til eget brug, hvilket er en væsentlig undtagelse fra kommunalfuldmagtens forbud mod kommunal erhvervsvirksomhed. Ved produktion til kommunens eget brug gælder det generelle udgangspunkt om, at kommuner ikke kan udskille aktiviteterne til et selskab og samtidig bevare rådigheden over selskabet.

Det følger af tilsynspraksis om kommunalfuldmagten, at udgangspunktet om, at en kommune ikke må have bestemmende indflydelse i et selskab, ikke gælder, når selskabet udøver kommunal forsyningsvirksomhed. Denne praksis er nu i vidt omfang kodificeret i forsyningslovgivningen, fx vandsektorloven og elforsyningsloven.

Kommunal forsyningsvirksomhed

I to sager om kommuners mulighed for at bevare bestemmende indflydelse i to selskaber, som ejede henholdsvis kommunens individuelle varmepumper, og som skulle etablere og drive elladestandere, har Ankestyrelsen blandt andet lagt vægt på, om aktiviteterne kan anses for at have stor grad af lighed med kommunal forsyningsvirksomhed.

Organisering af kommunens individuelle varmepumper til eget brug

Ankestyrelsen udtalte 3. november 2021, at en kommune kunne eje og have bestemmende indflydelse i et selskab, som ejede og drev individuelle varmepumper til opvarmning af en række kommunale bygninger (produktion til eget brug). Selskabet indgik i kommunens forsyningskoncern.

Der var ifølge Ankestyrelsen ikke tale om forsyningsvirksomhed. Undtagelsen om bestemmende indflydelse i forsyningsaktivitet fandt derfor ikke anvendelse.

Ankestyrelsen fandt dog,

- at der ved etablering og drift af individuelle varmepumper til forsyning

af kommunens egne bygninger med varme var andre "særlige og tungtvejende hensyn",

- at der var tale om en afgrænset opgave med tekniske karaktertræk i lighed med varmeforsyningsvirksomhed,
- at kommunens ønske var særligt begrundet i hensynet til at udnytte synergien ved placeringen i forsyningskoncernen, og endelig
- at drift af individuelle varmepumper til forsyning af kommunens bygninger med varme på grund af sin tekniske karakter adskiller sig fra andre kommunale opgaver, på en sådan måde at det måtte anses for utænkeligt at lade kommunen have bestemmende indflydelse i selskabet.

Ankestyrelsens udtalelse om organisering af ladestandere til kommunens eget brug

I en udtalelse fra 24. februar 2023 bekræftede Ankestyrelsen, at en kommune kan opstille ladestandere til brug for kommunens egne elbiler, som anvendes til at løse kommunale opgaver. Kommunen kan dog ikke overlade opgaven til et forsyningselskab, som kommunen har bestemmende indflydelse i.

Ankestyrelsen fandt, at spørgsmålet om forsyning med ladekapacitet til eget brug skulle besvares ud fra kommunalfuldmagten. Opstilling og drift af ladestandere til brug for kommunens elbiler er i sig selv omfattet af kommunalfuldmagten. Opstilling og drift af ladestandere kunne derimod ikke med hjemmel i kommunalfuldmagten udskilles til et selskab, som kommunen bevarede rådigheden over. Ankestyrelsen lagde vægt på, at opgaven ikke kan sammenlignes med kommunal forsyningsvirksomhed.

Det forhold, at forsyningen selv ejede og drev ladestandere til forsyningens egne elbiler, kunne ikke ændre herved.

Opsamling

Ankestyrelsens udtalelser bekræfter praksis, hvorefter der som udgangspunkt er forbud mod, at kommuner bevarer den bestemmende indflydelse over aktieselskaber mv. Dette gælder også, når der er tale om produktion til kommunens eget brug.

Udtalelsen om kommunens individuelle varmepumper anser vi som en meget konkret sag – som det også fremgår af udtalelsen, hvor Ankestyrelsen netop har lagt vægt på, at den aktivitet, som var udskilt til et selskab, havde høj grad af lighed med en eksisterende kommunal forsyningsaktivitet. Derimod er drift af ladestandere ikke en kommunal forsyningsaktivitet.

Line Markert
Partner, advokat
lma@horten.dk

Rikke Søgaard Berth
Partner, advokat
rsb@horten.dk

Renée van Naerssen
Advokat
rvn@horten.dk

Kan aftaler omfattet af omkostningsbekendtgørelsen indgås uden udbud?

Spildevandsselskaber er både omfattet af udbudsreglerne og omkostningsbekendtgørelsen. Men hvordan overholder spildevandsselskaber begge regelsæt samtidig?

Spildevandsselskaber skal efter reglerne i omkostningsbekendtgørelsen indgå skriftlige aftaler med andre parter om en lang række projekter, fx aftaler om klimatilpasningsprojekter eller bygge- og modningsaftaler. Den anden part i en sådan aftale kan fx være en kommune, et andet spildevandsselskab eller en privat part.

Ofte går aftalerne ud på, at en ekstern aftalepart projekterer og udfører et anlæg – fx ledninger og tilhørende forsinkelsesbassin – typisk som led i en byggemodning. Sådanne aftaler er som udgangspunkt omfattet af omkostningsbekendtgørelsen – men kan også være omfattet af udbudsreglerne.

Udbudsloven og tilbudsloven

Spildevandsselskaber skal iagttage udbudsreglerne, når selskaberne indgår aftaler om indkøb af bygge- og anlægsopgaver, varer og tjenesteydelser. Aftalerne skal – afhængig af deres værdi – konkurrenceudsættes efter reglerne i udbudsloven eller tilbudsloven. Omkostningsbekendtgørelsen ændrer ikke på det.

Det betyder, at hvis aftalen fx går ud på, at en privat udvikler efter spildevandsselskabets specifikationer etablerer et spildevandsanlæg med en værdi over tærskelværdien på 40.100.744 kr. ex moms, som spildevandsselskabet skal betale for, så kan aftalen ikke indgås uden at iagttage udbudsreglerne.

Samarbejder kan være undtaget udbudspligt

Mange af de aftaler, der er omfattet af omkostningsbekendtgørelsen, kan imidlertid indgås uden udbud, hvis aftalerne håndteres korrekt fra start. Det kan fx være aftaler, der indgås med ejerkommunen, eller aftaler med private developere.

Det enkelte spildevandsselskab kan derfor med fordel kortlægge de aftaler, spildevandsselskabet typisk indgår, og vurdere, om aftalerne er udbudspligtige eller eventuelt kan undtages eller "overføres" til en privat part. Vurderingen kan herefter indarbejdes som almindelig praksis i spildevandsselskabet og danne udgangspunkt for lignende aftaler.

De mest oplagte "kategorier" at overveje i forbindelse med aftaler efter omkostningsbekendtgørelsen er følgende:

- "In-house-aftaler": Det er muligt uden udbud at indgå en aftale med fx en kommune, der kontrollerer spildevandsselskabet, eller et selskab, spildevandsselskabet kontrollerer. Undtagelsen forudsætter både, at der foreligger kontrol i medfør af udbudslovens § 12, og at virksomhedskriteriet (også kendt som "80/20"-reglen) er opfyldt. Undtagelsen gælder både, hvor spildevandsselskabet er ordregiver, og hvor spildevandsselskabet er leverandør.

- Horisontale samarbejder: Spildevandsselskabet kan uden udbud indgå i et samarbejde med kommune eller et andet offentligt ejet forsyningselskab om løsningen af en fælles opgave. Det er et krav, at samarbejdet indgås for at opnå fælles mål, der udelukkende vedrører en public serviceopgave.

- Fuldmagtsmodellen: Den del af udviklingsprojektet, fx etablering af ledninger og bassin i forbindelse med byggemodning, der ved afslutningen skal overtages af spildevandsselskabet, udbydes af udvikleren efter aftale med spildevandssel-

skabet. Den samlede projektaftale er dermed ikke afhængig af, at udvikleren vinder spildevandsselskabets udbud af byggeriet, og der kan lettere laves en aftale for hele udviklingsprojektet.

Selv hvis aftalerne kan indgås uden udbud eller efter fuldmagtsmodellen, skal spildevandsselskaberne sikre, at aftalen er indgået på markedsvilkår, og overholde omkostningsbekendtgørelsen, herunder krav til serviceniveau, krav til valg af en selskabsøkonomisk omkostningseffektiv løsning og krav om indgåelse af en skriftlig aftale.

Line Markert
Partner, advokat
lma@horten.dk

Annelouise Dalgaard Pedersen
Partner, advokat
adp@horten.dk

Anders Jakobsen
Advokat
ajn@horten.dk

Mads Peter Rosenius Olsen
Advokat
mpo@horten.dk

Kommuners ansvar for brud på EMRK artikel 3

De seneste år har vi set en række dilemmafyldte sager om kommuners ansvar for krænkelse af artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) om umenneskelig og nedværdigende behandling. Hvad karakteriserer den type sager, og hvornår kan en kommune indgå forlig i sådanne sager?

Kommuner har efter serviceloven i et vist omfang pligt til at føre tilsyn med de forhold, børn og unge lever under, herunder ansvar for at identificere børn, som har behov for hjælp på grund af fx forholdene i hjemmet.

Underretninger om bekymringer for børns trivsel fra fx borgere og fagpersoner er et nøgleredskab for kommunen i denne sammenhæng. Når underretningen er modtaget, skal kommunen iværksætte undersøgelse og sørge for den nødvendige hjælp til barnet. Det kan fx være anbringelse uden for hjemmet eller tilknytning af en kontaktperson.

I nogle tilfælde forsømmer kommunen imidlertid at iagttage tilsynsforpligtelsen. Kommunen får fx ikke reageret tids nok på en alvorlig underretning eller iværksat tilstrækkelig hjælp. Dette er både i strid med kommunens handlepligt efter serviceloven og kommunens positive forpligtelser efter EMRK artikel 3.

Herefter er spørgsmålet, om kommunen kan stilles erstatningsretligt til ansvar for den krænkelse, som barnet har været udsat for.

Sagernes hovedspørgsmål

Spørgsmålet om kommuners eventuelle ansvar for brud på artikel 3 har

været behandlet i en række sager igennem de sidste knap 10 år. Sagerne angår groft sagt tre hovedspørgsmål:

1. Er den behandling, som barnet har været udsat for, i strid med artikel 3?
2. Vidste eller burde kommunen vide, at barnet blev udsat eller var i risiko for at blive udsat for krænkende behandling?
3. Har kommunen iværksat nødvendige foranstaltninger for at sikre, at barnet ikke blev udsat for krænkende behandling, og dermed iagttaget sin positive forpligtelse efter artikel 3?

De to første spørgsmål behandles nærmere i det følgende:

1. Særligt om umenneskelig eller nedværdigende behandling: Om der er tale om umenneskelig eller

nedværdigende behandling omfattet af artikel 3, skal vurderes ud fra praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD).

Umenneskelig behandling er ifølge EMD karakteriseret ved, at behandlingen har medført intens fysisk eller psykisk lidelse hos offeret. Nedværdigende behandling er karakteriseret ved, at behandlingen har medført en følelse af frygt, angst eller mindreværd, som var egnet til at ydmyge eller nedbryde vedkommende (Kudla m. Polen).

Behandlingen skal generelt have overskredet en vis minimumstærskel (S.F.K. m. Rusland), før den er i strid med artikel 3. Hvis barnet havde en ung alder, da krænkelsen fandt sted, skal dette tillægges væsentlig betydning.

Flere af de sager, hvor kommuner er blevet stævnet for brud på artikel 3, har omhandlet børn og unge, der har været udsat for fysisk og psykisk vold eller seksuelt misbrug i hjemmet eller under anbringelse uden for hjemmet. Det gælder fx sagerne U2017.3272Ø, U2018.2013H, U.2018.3631Ø og en nyere dom fra 2022 (U2022.2084V). Behandling af denne karakter er som et klart udgangspunkt en krænkelse af artikel 3.

I andre sager har det været mere tvivlsomt, om den behandling, barnet har været udsat for, var i strid med artikel 3. Det gælder fx en dom fra 2021 (U2021.2254Ø). Denne sag angik et barn, der efter at være hjemgivet til sin mor, havde levet en ussel tilværelse med mangel på mad og særdeles uhygiejniske forhold i hjemmet. Som 12-årig havde barnet som en konsekvens af opvæksten ydermere udviklet et stof- og alkoholmisbrug. Landsretten fandt, at disse forhold udgjorde umenneskelig og nedværdigende behandling og dermed en krænkelse af artikel 3. Behandlingen oversteg således minimumstærsklen som beskrevet.

2. Særligt om viden eller burde viden: Ifølge praksis er det en afgørende betingelse, at kommunen vidste eller burde vide, at barnet blev udsat eller var i risiko for at blive udsat for behandling i strid med EMRK artikel 3. Viden om det kan komme fra fx løbende underretninger om barnet.

Dette ses i den nyere sag, som er nævnt ovenfor (U2022.2084V), om en ung pige, som efter at have været anbragt uden for hjemmet blev hjemgivet til sine forældre, hvor hun blev udsat for seksuelle overgreb.

Selvom disse overgreb udgjorde en krænkelse af artikel 3, frifandt landsretten kommunen, idet landsretten ikke fandt, at der forelå omstændigheder, som indikerede, at kommunen havde haft viden eller burde have haft viden om risikoen for, at barnet blev seksuelt misbrugt. Retten henviste blandt andet til, at kommunen ikke havde modtaget konkrete oplysninger om det. Byretten var kommet til et andet resultat.

Bevisbyrde og forældelse

Bevisbyrden i sagerne påhviler den person, der ønsker en godtgørelse. Bevisbyrden kan imidlertid være svær at løfte, da sagerne ofte går mange år tilbage. Relevant dokumentation kan være gået tabt, fx ved flytning af akter fra en kommune til en anden, kommunesammenlægninger eller skift af sagsbehandlings- og journaliseringssystem i kommunen. Sagens oplysning er desuden afhængig af, at kommunen løbende har iagttaget sin notat- og journaliseringspligt.

Der er derfor i høj grad et element af historie i disse sager, hvor det kan være relevant at forholde sig til tidligere tiders lovgivning på det sociale område, ligesom der må tages højde for, hvad der tidligere var sædvanlig praksis for den kommunale sagsbehandling, fx at skriftlig sagsbehandling for 20 eller 30 år siden ikke var lige så fremtrædende som i dag. Det kan derfor ikke uden videre lægges til grund, at noget ikke er sket, blot fordi det ikke er beskrevet i kommunens akter. Der kan være sket meget i sagerne, som blot ikke er noteret ned.

At sagerne går mange år tilbage, var desuden afgørende for, at Folketinget i 2018 ophævede forældelsesfristen for krav på erstatning og godtgørelse, som udspringer af en forvaltningsmyndigheds tilsidesættelse af lovbestemte forpligtelser over for børn, der har været udsat for overgreb. Dette fremgår i dag af forældelseslovens § 3, stk. 5.

Mulighed for forlig

Det er dilemmafyldt for kommuner at blive part i en sag vedrørende et muligt brud på artikel 3. Kommunen kan på ene side have et ønske om at komme borgeren i møde ved at anerkende det ubehag og den krænkelse, borgeren har været udsat for som barn. I langt de fleste sager er der jo ikke uenighed om, at det har været et tragisk forløb for den enkelte borger. En sådan imødekommelse i form af et forlig vil ofte spare kommunen for tid og penge brugt ved en eventuel rets-

sag, selvom der skal betales en godtgørelse til borgeren. Beløbsmæssigt vil et forlig i disse sager ofte ligge på 300.000 kr., svarende til den godtgørelse, der normalt tildeles ved domstolene i henhold til EMD's praksis.

På den anden side er kommunen forpligtet af de forvaltningsretlige principper om saglighed og ligebehandling, som medfører, at kommunen ikke forligsmæssigt bør anerkende ansvar, medmindre dette er velbegrunderet ud fra de faktiske omstændigheder. Derudover tilsiger kommunalfuldmagtsreglerne, at kommunens dispositioner skal være økonomisk forsvarlige, så kommunen ikke påføres udgifter eller tab, som kunne have været undgået. Kommunens mulighed for at indgå forlig i denne type sager er derfor betinget af, at der foreligger et relativt sikkert grundlag for, at kommunen ved en domstolsprøvelse vil ifalde ansvar. I modsat fald vil der også være tale om uhjemlet støtte til modtageren af beløbet.

Vurderingen heraf – altså skal kommunen anerkende ansvar og løse sagen forligsmæssigt – vil derfor typisk være noget af det første, der skal overvejes i sådanne sager.

Anne Sophie K. Vilsbøll
Partner, advokat
akv@horten.dk

Bo Juul Jensen
Advokat
bjj@horten.dk

Emma Sophie Bruun
Advokatfuldmægtig
esb@horten.dk

Hvad bruges kommunale bortforpagtningsaftaler til?

Kommuners bortforpagtningsaftaler bruges typisk ved udnyttelse af offentlige jordarealer eller til at etablere cafédrift i kommunale bygninger. Bortforpagtningsaftalens særegne karakter betyder, at man skal gøre sig en række kommunal-, aftale- og udbudsretlige overvejelser, inden aftalen indgås.

En bortforpagtningsaftale er en aftale mellem to parter – bortforpagteren og forpagteren. En forpagter får typisk en ret til – helt eller delvist – at oppebære indtægterne fra virksomheden mod at afholde driftsudgifterne. Det er således forpagteren, der har ansvaret og risikoen for driftsaktivitetens økonomi. Et eksempel kan være, at kommunen som ejer af en sportshal bortforpagter driften af sportshallens café til en privat cafébestyrer. Eksemplet kan lyde

som en lejeaftale, og da der ikke findes en entydig definition af begrebet forpagtning, skal man være varsom i sondringen mellem en bortforpagtningsaftale og en lejeaftale.

Forpagtning eller leje?

I grove træk er et lejeforhold karakteriseret ved, at lejerer overtager råderetten over et areal eller lokale og betaler et vederlag for denne råderet. Et forpagtningsforhold er derimod typisk

karakteriseret ved, at forpagteren overtager ansvaret for en (eventuel igangværende) driftsaktivitet, hvortil der følger en råderet over lokaler og personale.

Sondringen mellem leje og forpagtning er især relevant, da (rene) bortforpagtningsaftaler ikke er lovregulerede, modsat lejeaftaler, som kan være omfattet af erhvervslejeloven. Aftalegrundlaget skal derfor udformes, så det afspejler enten et leje- eller et forpagtningsforhold. Samtidig er sondringen mellem leje og forpagtning relevant for den udbudsretlige vurdering, jf. nedenfor.

Kommunalretten – hvad må kommunen?

Efter kommunalfuldmagtsreglerne må kommuner som udgangspunkt ikke drive erhvervsvirksomhed. Dette er traditionelt begrundet i, at kommunerne alene skal varetage de opgaver, der kommer almenvellet til gode. Forbuddet mod kommunal erhvervsvirksomhed er dog også begrundet i et ønske om at undgå kommunal og skattefinansieret konkurrenceforvridning i forhold til den private sektor.

Accessorisk virksomhed

Der findes en række undtagelser til forbuddet mod kommunal erhvervsvirksomhed. En undtagelse er kommunernes mulighed for at drive såkaldt accessorisk virksomhed. Efter denne undtagelse kan kommuner i visse tilfælde varetage opgaver, der i princippet ikke er kommunale, men som har en nær og naturlig tilknytning til en lovlig kommunal opgave, fx at etablere en café i tilknytning til en kommunal sportshal eller et kulturcenter.

Det er en betingelse for kommunens varetagelse af accessoriske opgaver, at den accessoriske virksomhed i sit omfang er underordnet i forhold til den kommunale hovedvirksomhed, som opgaven varetages i tilknytning til, og at driften bortforpagtes – eller forsøges bortforpagtet – til en privat aktør på markedsmæssige vilkår. Der skeles også til, om der er et velfungerende marked, der selv kan løfte opgaven.

Mange kommunale bortforpagtningsaftaler indgås derfor som led i kommunens varetagelse af accessoriske opgaver efter de uskrevne kommunalfuldmagtsregler.

Nærmere om kontrakten – hvilke aktiviteter må forpagteren lave?

Bortforpagtningsaftalen regulerer som nævnt forpagtningsforholdet mellem kommunen og forpagteren. Aftalen skal afspejle alle væsentlige forhold for kommunen og skal indgås under overholdelse af de retlige rammer, der gælder for kommuner, herunder kommunalfuldmagtsreglerne samt de almin-

delige forvaltningsretlige retsgrundsætninger.

Det har tidligere været omdiskuteret, om forpagteren må lave andre aktiviteter end den aktivitet, der kan betegnes som den egentlige accessoriske virksomhed, fx cafédriften for brugerne af et kulturhus. Ankestyrelsen har blandt andet taget stilling til dette spørgsmål i en udtalelse fra 2018. Her var spørgsmålet, om forpagteren af en café også måtte drive cateringvirksomhed fra kommunens lokaler. Ankestyrelsen udtalte, at der intet var til hinder for, at forpagteren varetog sådanne opgaver, hvis kommunen samtidig sikrede, at der blev taget højde for dette i forpagtningsaftalen, så afgiften afspejlede muligheden for denne udvidede anvendelse af lokalerne.

Skal en bortforpagtningsaftale udbydes?

Når kommuner indgår kontrakter med private aktører, skal kommunen være opmærksom på udbudsreglerne. Det gælder også for bortforpagtningsaftaler.

Udbudsreglerne finder anvendelse, når en kommune foretager et indkøb af varer, tjenesteydelser og/eller bygge- og anlægsarbejder hos en eller flere økonomiske aktører. I forhold til bortforpagtningsaftaler er det ofte svært at vurdere, om aftaleforholdet indebærer, at kommunen foretager et indkøb – eller om aftalen alene afspejler et lejeforhold (som ikke udløser udbudspligt, da kommunen ikke derved foretager et indkøb).

I koncessionsdirektivet beskrives grænsedragningen sådan, at forpagtningskontrakter, der alene indeholder generelle betingelser for lejerens overtagelse, den anvendelse, som ejendommen er tiltænkt, udlejerens og lejerens pligter med hensyn til vedligeholdelse af ejendommen, lejekontraktens varighed, lejen og andre omkostninger, der skal betales af lejerer, ikke kan betragtes som indkøbskontrakter. Ofte vil en bortforpagtningsaftale

imidlertid også indeholde fx sociale klausuler, arbejdsklausuler, bestemmelser om caféens sortiment mv., hvilket indebærer, at bortforpagtningsaftalens vilkår i højere grad minder om en almindelig indkøbskontrakt. Afhængig af de konkrete vilkår kan en bortforpagtningskontrakt derfor være omfattet af udbudsreglerne – i givet fald som en koncessionskontrakt.

Koncessionsdirektivets tærskelværdi er væsentligt højere end tærskelværdierne i udbudsloven, og derfor vil en bortforpagtningsaftale sjældent skulle udbydes efter koncessionsdirektivet.

Tærskelværdi
Koncessionsdirektivet 40.100.744 kr.
Udbudsloven Varer og tjenesteydelser: 1.601.944 kr.

Kontrakten skal indgås på markedsvilkår

Uanset om udbudsreglerne finder anvendelse eller ej, skal kontrakten indgås på markedsvilkår. Vi anbefaler derfor, at bortforpagtningsaftaler altid konkurrenceudsættes.

Annelouise Dalgaard Pedersen
Partner, advokat
adp@horten.dk

Malene Graff
Specialistadvokat
mgr@horten.dk

Hvilke muligheder er der for offentlig-private samarbejdsformer?

Offentlig-privat samarbejde kan udmønte sig i forskellige størrelser og former. Vi udfolder de samarbejdsmuligheder, som en kommune kan have med private aktører, og hvad man skal være opmærksom på, inden man vælger samarbejdsform.

En kommune kan udføre en konkret opgave, hvis kommunen har hjemmel til at udføre opgaven. Mellemledsgrund-sætningen indebærer, at en kommune ikke kan udvide kredsen af de opgaver,

som en kommune lovligt kan varetage, ved at tilføje et ekstra led (fx en forening eller et aktieselskab) mellem kommunen og udførelsen af opgaven.

En kommune må derfor gerne delegerer en opgave – fx rengøring – til private aktører, hvis kommunen har hjemmel til selv at kunne udføre opgaven. Udgangspunktet er, at kommunen kan vælge, om den selv vil udføre opgaven, eller om opgaven skal udføres af andre. Myndighedsudøvelse (herunder særligt det at træffe afgørelser) kan

dog ikke delegeres, medmindre der er hjemmel i den skrevne lovgivning, se fx § 17a i lov om organisering og understøttelse af beskæftigelsesindsatsen.

Kommunernes samarbejde med private aktører kan ske efter følgende to modeller:

1. et kontraktbaseret samarbejde eller
2. i regi af en fælles retlig enhed.

Kontraktbaseret samarbejde

Et kontraktbaseret samarbejde kan udmønte sig i fire forskellige kontrakttyper: 1) offentlig kontrakt, 2) partnerskabskontrakt, 3) driftsoverenskomst og 4) koncessionskontrakt. Fælles for disse er, at udbudsloven (koncessionsdirektivet ved koncessionskontrakt) opstiller en række krav, som den offentlige myndighed skal iagttage ved indgåelse af kontrakten.

1. Offentlige kontrakter

Offentlige kontrakter defineres i udbudsloven som gensidigt bebyrdende kontrakter, der indgås skriftligt mellem en eller flere økonomiske aktører og en eller flere ordregivere, og som vedrører udførelsen af bygge- og anlægsarbejder eller levering af varer eller tjenesteydelser. Begrebet omfatter kun kontrakter vedrørende ydelser, der udføres på grundlag af tildeling af ordrer. Kontrakter om ydelser, der udføres på andet grundlag, fx love eller administrative bestemmelser mv., er ikke omfattet. Offentlige kontrakter er underlagt udbudspligt, hvis værdien af den samlede proces overstiger tærskelværdien.

2. Partnerskabskontrakter

En partnerskabskontrakt er en gensidigt bebyrdende aftale, der indgås med henblik på udvikling og efterfølgende indkøb af nye innovative varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægskontrakter. Innovationen kan bestå i udvikling af en ny løsning eller videreudvikling af en eksisterende løsning – det afgørende er blot, at der ikke allerede må findes en tilgængelig løsning på markedet, der kan opfylde kommunens behov. Partnerskabskontrakter adskiller sig fra almindelige offentlige kontrakter ved, at udviklingen og det efterfølgende indkøb af løsning udbydes under ét udbud, i stedet for at udviklingen og indkøbet udbydes hver for sig. Kontrakten er udbudspligtig, hvis værdien af den samlede proces overstiger tærskelværdien.

3. Driftsoverenskomster

En driftsoverenskomst er et aftaleretligt dokument mellem en kommune og en selvejende institution, hvori de indholdsmæssige og økonomiske rammer for institutionens drift er reguleret. Kommunen bevarer myndighedsansvaret og forsyningspligten for ydelsen, fx et botilbud. I driftsoverenskomsten fastsætter kommunen de overordnede krav til og rammer for driften, hvorefter den selvejende institution frit kan disponere inden for de fastsatte rammer. Den selvejende institution har selv det økonomiske ansvar samt arbejdsgiveransvaret. En driftsoverenskomst er som udgangspunkt udbudspligtig, medmindre driftsoverenskomsten er omfattet af "in-house"-undtagelsen.

4. Koncessionskontrakter

I en koncessionskontrakt yder den ordregivende myndighed ikke (fuld) betaling for ydelsen eller bygge- og anlægsarbejdet, men derimod gives kontraktparten mulighed for at udnytte tjenesteydelsen eller byggeriet. Der er fx tale om en koncessionskontrakt, hvis en offentlig myndighed indgår en kontrakt med en økonomisk aktør om opførelse af en bro, hvorefter den økonomiske aktør får retten til at kræve broafgift, hver gang en bil passerer broen. Den økonomiske aktør får her ved ikke en direkte betaling fra myndigheden, men får betaling i form af en løbende udnyttelse af den opførte bro og har risikoen for, om driften af broen giver over- eller underskud. Koncessionskontrakter er ikke omfattet af udbudsloven, men er i stedet reguleret af direktivet om tildeling af koncessionskontrakter.

Fælles retlige enheder

I stedet for et kontraktbaseret samarbejde er der også mulighed for, at kommunen kan oprette en fælles retlig enhed for at få udført den påtænkte opgave. Inden man beslutter sig for, hvilken fælles retlig enhed man vil etablere, bør man undersøge, hvilken form der passer bedst til den pågældende opgave. Her er opridset fire forskellige eksempler på fælles retlige enheder: 1) § 60-fællesskab, 2) foreninger, 3) aktieselskaber og 4) fonde.

1. § 60-fællesskab

Efter kommunestyrelseslovens § 60 kan to eller flere kommuner indgå et samarbejde ved at overdrage kompetencen til at udføre opgaven til et kommunalt fællesskab, der godkendes af Ankestyrelsen. Der oprettes herved en ny offentlig myndighed (en "særkommune"). Den nye enhed kaldes ofte et § 60-fællesskab, og kun kommuner kan være medejere af fællesskabet. § 60-fællesskaber organiseres typisk som interessentskaber. Ejerkommunerne styrer § 60-fællesskabet gennem vedtægter, udpegning til bestyrelsen og instruktion. Ankestyrelsen skal godkende vedtægter, ændringer, ophør og fører tilsyn med § 60-fællesskaber, medmindre enheden falder under § 60a.

2. Foreninger

En forening varetager et fælles formål på vegne af sine medlemmer og i henhold til sit vedtægtsbestemte formål. Foreninger er medlemsbaserede, og der er stor grad af aftalefrihed i forhold til medlemskreds, formål, organisering og styring. Er en kommune medlem, må foreningen dog udelukkende udføre lovlige kommunale opgaver, det vil sige opgaver, som kommunen selv kunne udføre i kommunalt regi. Foreninger er ikke omfattet af Ankestyrelsens tilsyn.

3. Aktieselskaber

Aktieselskaber er privatretlige enheder, og deres styringsmæssige forhold er reguleret af selskabsloven. Som udgangspunkt gælder de offentligretlige regler ikke, men fx offentlighedsloven finder anvendelse, hvis mere end 75 % af selskabet er ejet af offentlige myndigheder. En kommune må ikke eje mere end 50 % af selskabet, medmindre andet følger af den skrevne lovgivning, eller der fx er tale om forsyningsvirksomhed. Ejerne gør deres indflydelse gældende på generalforsamlingen, hvor de kan ændre vedtægterne og vælger bestyrelsen, men ejerne kan ikke instruere bestyrelsens medlemmer om, hvordan de skal stemme. Aktieselskaber er ikke omfattet af Ankestyrelsens tilsyn.

4. Fonde

Fonde er selvejende og har derfor ingen ejere. Karakteristika ved fonde er, at fondens formue er uigenkaldeligt adskilt fra stifterne, og at der er meget begrænset adgang til at ændre vedtægter, herunder formålsbestemmelsen. Indskud, gaver mv. kan ikke gå retur til stifteren eller væsentlige gavegivere. Har en kommune været (med)stifter eller væsentlig gavegiver, må fonden kun lave lovlige kommunale opgaver. Der er ingen generalforsamling og i henhold til fondsretlig praksis ingen styring fra stifter gennem instruktion. Fondstilsyn foretages af Erhvervsstyrelsen, henholdsvis Civilstyrelsen, og fonde er ikke omfattet af Ankestyrelsens tilsyn.

Annelouise Dalgaard Pedersen
Partner, advokat
adp@horten.dk

Rikke Søgaard Berth
Partner, advokat
rsb@horten.dk

Rikke Munk Rye Andersen
Director, advokat
rra@horten.dk

Trine Louise Balleby Dahl
Advokatfuldmægtig
tid@horten.dk

Festivalbilletter, koncerter mv.: Gaver i det offentlige

Det sker ikke sjældent, at offentligt ansatte og politikere får tilbudt gaver i form af middage, entrébilletter eller lignende i kraft af deres virke i det offentlige. Men hvornår må man modtage sådanne gaver, og hvornår skal man sige "nej tak"? Og ikke mindst: Hvad er konsekvensen – også for gavegiver – hvis man tager imod en gave i strid med reglerne?

Adgangen for offentligt ansatte og politikere mv. til at modtage gaver i kraft af deres arbejde er reguleret af ulovfæstede forvaltningsretlige principper. I alvorlige tilfælde kan både gavegiver og gavemodtager blive straffet efter straffelovens regler om bestikkelse.

Formålet med reglerne om gavemodtagelse i det offentlige er at forebygge, at der opstår situationer, hvor der kan skabes tvivl om, hvorvidt modtageren af gaven vil være saglig og upartisk i varetagelsen af sine arbejdsopgaver eller sit hverv. Derudover skal reglerne være med til at sikre, at der ikke opstår mistillid til det offentlige afgørelser, beslutningsprocesser mv.

I december 2017 udgav den daværende Moderniseringsstyrelse i samarbejde med KL og Danske Regioner vejledningen God adfærd i det offentlige, som bl.a. indeholder retningslinjer for offentligt ansattes adgang til at modtage gaver og andre fordele.

Politikere er omfattet af de samme ulovfæstede regler som offentligt ansatte.

Hvad anses for en gave?

Gaver er et bredt begreb. Det omfatter både fysiske ting som chokolade, vin, blomster og bøger, men også andre fordele som fx tilbud om rabatter, koncertbilletter, rejser, kurser, middage og forplejning.

I denne artikel benævnes fysiske gaver og andre fordele samlet som "gaver".

Som udgangspunkt skal man sige "nej tak"

Offentligt ansatte og politikere må som det klare udgangspunkt ikke modtage gaver i forbindelse med deres arbejde eller hverv. Man kan fx ikke tage imod en gave, der er udtryk for en borgers eller virksomheds anerkendelse, når myndigheden har truffet afgørelse i en given sag, eller – selv sagt – en gave, der gives i forbindelse med ansøgning om en tilladelse.

I visse tilfælde kan gaver dog helt undtagelsesvist modtages. Om dette er tilfældet, afhænger af gavens art og den sammenhæng, gaven tilbydes i. Det skal således i hvert enkelt tilfælde vurderes konkret, om man kan modtage gaven.

Man kan drøfte gaven med sin chef, men en god tommelfingerregel er, at man ikke bør tage imod gaven, hvis man er i tvivl.

Taknemmelighedsgaver, lejlighedsgaver, forplejning mv.

Offentligt ansatte og politikere kan i særlige tilfælde tage imod taknemmelighedsgaver af beskeden karakter, hvis det vil virke uhøfligt, hvis man afslår at modtage gaven. Det kan fx være en pædagog eller sygeplejerske, som modtager en æske chokolade eller lignende som udtryk for de pårørendes taknemmelighed.

For så vidt angår lejlighedsgaver, er der ligeledes adgang til at modtage sædvanlige, beskudne gaver fra borgere eller virksomheder i forbindelse med fx runde fødselsdage eller jubilæer, fx i form af vin. Derudover er der adgang til at modtage meget beskudne

gaver i forbindelse med højtider, fx jul eller nytår, fx en æske chokolade.

I forhold til forplejning kan man fx deltage i en åbningsreception eller en middag med samarbejdspartnere, hvis man er repræsentant for myndigheden. Arrangementet bør dog ikke have en eksklusiv karakter – fx middag på en gourmetrestaurant, i en VIP-lounge eller lignende – uanset at deltagelsen er i repræsentativt øjemed. Rammerne for forplejning er videre, når der er tale om en middag eller et kulturelt indslag i forbindelse med et fagligt arrangement, hvor middagen mv. indgår som en integreret del af arrangementet, fx en faglig konference, som strækker sig over flere dage. Jo større og bredere det faglige arrangement er, desto mere skal der til, for at det ikke vil være i orden at deltage i en middag, et kulturelt indslag mv.

Offentligt ansatte mv. må ikke modtage gaver i form af rejser, der betales af private, hvis gaven er udløst af den pågældendes ansættelse/hverv.

Kulturelle arrangementer

Særligt politikeres modtagelse af billetter til festivaler og teatre samt adgangskort til kulturinstitutioner har i den senere tid påkaldt sig stor interesse i medierne.

Det er som udgangspunkt ikke tilladt at tage imod invitationer til offentlige kulturelle arrangementer, hvis man inviteres i kraft af sin ansættelse eller hverv i det offentlige.

Der kan dog være saglige grunde til at modtage den type gaver, herunder at der er tale om et repræsentativt formål, fx hvis borgmesteren er inviteret til at åbne en lokal festival, eller hvis besøget på en kulturinstitution har til formål at give de offentligt ansatte eller politikere mulighed for at føre tilsyn med de midler, kommunen giver institutionen.

Gaven skal dog afspejle det arbejdsmæssige, saglige behov.

Det må derfor antages, at en politiker eller offentligt ansat kan modtage adgangsbillet til en festival i forbindelse med, at festivalen holder en debat om fx udviklingen af det lokale kulturliv, men at dette alene kan omfatte den dag, debatten afholdes – og ikke et partoutkort til alle festivalens dage. Hvis formålet med besøget

er at føre tilsyn, kan det formentlig nemmere retfærdiggøres, at medlemmerne af det relevante stående udvalg modtager billetter, end at alle kommunalbestyrelsesmedlemmer og alle højtstående embedsmænd, uanset fagområde, gør det. Endelig kan gaven ikke omfatte, at man uden beregning kan medbringe en privat ledsager til arrangementet – medmindre deltagelsen tjener et repræsentativt formål, og det i den forbindelse er naturligt at have en privat ledsager med.

Konsekvensen af at modtage en gave

Hvis man som offentligt ansat eller politiker "uberettiget modtager" en gave, kan det i helt særlige tilfælde være omfattet af straffelovens § 144 om bestikkelse.

Men mere relevant i det daglige er reglerne om inhabilitet. Af forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 5, følger, at man er inhabil, hvis "der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed".

I FOB 2019-13 om en borgmesters vederlagsfri lån af et lokale udtalte Folketingets Ombudsmand (om end med en vis tvivl), at udlånet af lokalet havde karakter af en gave, som borgmesteren ikke burde have taget imod. Videre udtalte han, at modtagelsen af denne gave førte til, at borgmesteren var inhabil i forhold til fremtidige sager, som vedrørte gaveren.

Udtalelsen viser en nær sammenhæng mellem gaverreglerne og inhabilitetsreglerne, som netop har det fælles formål at sikre saglighed, upartiskhed og omverdenens tillid til den offentlige forvaltning.

For den, der tilbyder en gave – fx en festival – er det derfor vigtigt at være opmærksom på, at de, der vælger at modtage en gave i strid med reglerne, bliver inhabile. Det betyder, at disse personer ikke længere kan deltage i behandlingen af sager om fx tildeling af kommunalt tilskud til festivalen, udstedelse af tilladelser mv.

Gode råd om gaver

Offentlige myndigheder kan med fordel lave en gavepolitik, så ansatte og politikere har en fælles ramme at vurdere tilbudte gaver op mod. Gavepolitikken kan lægges på hjemmesiden, så private aktører – inden de tilbyder gaver – kan se, hvad politikken

er i den enkelte kommune mv. Modtager man gaver, der er i strid med reglerne at modtage, er det også lettere at returnere gaven på en høflig måde ved at henvise til gavepolitikken.

Offentligt ejede selskaber er ikke omfattet af de ulovfæstede principper om gaver. Det er derfor en god idé at drøfte i bestyrelsen, om der af egen drift skal fastsættes regler for selskabet, fx svarende til principperne i "God adfærd i det offentlige".

Lovgivning på vej?

Ifølge KL kan der være risiko for, at lokalpolitikere – som følge af debatten om gaverreglerne – undlader at deltage i relevante arrangementer. KL vil derfor gå i dialog med de relevante ministerier og presse på for klarere regler.

Rikke Søgaard Berth
Partner, advokat
rsb@horten.dk

Line Markert
Partner, advokat
lma@horten.dk

Malene Graff
Specialistadvokat
mgr@horten.dk

Anne Louise Ellingsøe
Advokatfuldmægtig
ael@horten.dk

Brug af vikarer i afgørelsessager

Må en kommune overlade det til en privat aktør at træffe afgørelser eller i øvrigt udføre opgaver, der har karakter af myndighedsudøvelse? Få svaret her, hvor vi sætter fokus på reglerne om delegation til vikarer og gennemgår den nyeste principmeddelelse fra Ankestyrelsen.

En kommune må ikke uden klar lov- hjemmel delegere afgørelseskompetence til en privat aktør. En kommune kan dog delegere sagsforberedende opgaver til en privat aktør, fx et vikarbureau eller et advokatfirma. Det følger af de ulovfæstede forvaltningsretlige regler, som er udviklet i praksis fra blandt andet Folketingets Ombudsmand.

Kommuner indgår til tider aftale med vikarbureauer om at bistå med sagsbehandlingen i forbindelse med fx bevilling af hjælpemidler eller sygedagpenge. Dette kræver, at vikaren er ansat af kommunen, eller at vikaren alene udfører sagsforberedende opgaver.

Afgørelser, der uden hjemmel er truffet af en privat aktør, er ugyldige.

Ankestyrelsens principmeddelelse 13-23

Ankestyrelsen fastholder, at delegation af afgørelseskompetence til en privat aktør kræver hjemmel i den skrevne lovgivning, og at konsekvensen af uhjemlet delegation er, at afgørelsen er ugyldig.

Ved vurderingen af, om vikaren skal anses som ansat af kommunen, skal der ifølge Ankestyrelsen foretages en konkret og samlet vurdering af de reelle og formelle forhold vedrørende ansættelsen og opgavevaretagelsen. I denne vurdering indgår, hvem der har pligter (fx pligt til at udbetale løn og overholde ferie- og barselsregler) og rettigheder (fx antagelses- og afskedigelsesret og en effektiv instruktionsbeføjelse) over for den person, som har truffet afgørelsen.

I den konkrete sag vurderede Ankestyrelsen, at en afgørelse om, at en borger ikke længere var uarbejdsdygtig, var truffet af en privat aktør, det vil sige, at vikaren ikke kunne anses som ansat i kommunen. Det betød, at afgørelsen var ugyldig, og at kommunen skulle genoptage udbetalingen af sygedagpenge, indtil der var truffet en ny, gyldig afgørelse.

Det har derfor økonomisk betydning for kommunen, at afgørelsen blev truffet i strid med de ulovfæstede retsgrundsætninger om delegation.

Hvilke kriterier lagde Ankestyrelsen vægt på?

Der var indgået en samarbejdsaftale mellem kommunen og det private vikarbureau, men kommunen havde ikke indgået en individuel ansættelsesaftale med den vikar, der havde truffet afgørelsen.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at kommunen efter aftalen ikke havde pligt til at betale løn eller sygedagpenge i tilfælde af sygdom, ligesom pligten til at overholde barsels- og ferieregler samt antagelses- og afskedigelsesretten lå hos vikarbureauet. Ankestyrelsen lagde desuden vægt på, at selvom det fremgik af samarbejdsaftalen, at kommunen havde instruktionsbeføjelsen, så var den reelt ikke effektiv, da kommunen ikke havde ret til at sanktionere den enkelte vikar. Endelig var det ikke tilstrækkeligt, at afgørelsen fremstod som truffet af kommunen, ved at kommunens brevpapir og logo var anvendt.

Gode råd om brug af vikarer

Kommuner, der har indgået aftale med vikarbureauer, skal sikre sig, at vikarerne enten ikke træffer afgørelser, men alene udfører sagsforberedende opgaver, eller – hvis de skal træffe afgørelser – reelt er ansat af kommunen.

Hvis kommunen ved sin gennemgang opdager, at vikarer, som ikke er ansat af kommunen, har truffet afgørelser, er disse ugyldige. Det har betydning for både borgere og kommunen, og kommunen må sørge for at få truffet nye, gyldige afgørelser.

Rikke Søgaard Berth
Partner, advokat
rsb@horten.dk

Bo Juul Jensen
Advokat
bjj@horten.dk

Anne Louise Ellingsøe
Advokatfuldmægtig
ael@horten.dk

Chefbegrebet i offentlighedsloven

Hvornår er en ansat i en chefstilling på det offentlige område omfattet af chefbegrebet i offentlighedsloven? Det kigger vi nærmere på i denne artikel.

Muligheden for at få aktindsigt i personalesager er reguleret i offentlighedslovens § 21. Udgangspunktet er, at der ikke gives aktindsigt i personalesager, herunder oplysninger om ansættelsesforhold og forfremmelse. I forhold til "ansatte i chefstillinger" giver § 21, stk. 3, imidlertid ret til aktindsigt i oplysninger om disciplinære reaktioner i form af advarsel eller derover.

"Ansatte i chefstillinger"

Hvornår der er tale om en ansat i en chefstilling omfattet af chefbegrebet i offentlighedslovens § 21, stk. 3, 2. pkt., er ikke defineret i loven.

Forarbejderne til bestemmelsen angiver dog, at "ansatte i chefstillinger" omfatter kontorchefer og derover, herunder fx vicedirektører, afdelingschefer og direktører. Der skal derfor være tale om chefer på et vist niveau, før de er omfattet.

Denne afgrænsning afspejler, at offentlighedens behov for aktindsigt i disciplinærsager for at kunne føre kontrol med forvaltningen primært gælder i forhold til personer, der besidder en stilling med betydelig indflydelse på offentlige anliggender, herunder fx departementschefer og kommunaldirektører (se betænkning 1349/1997).

Praksis på det kommunale område

Chefbegrebet i offentlighedsloven skal derfor ifølge forarbejderne fortolkes snævert. Praksis på det kommunale område har imidlertid over tid udviklet sig i retning af det modsatte.

I fire tilsynsudtalelser fra perioden 2018-2020 har Ankestyrelsen anlagt en udvidende fortolkning af chefbegrebet og vurderet, at også teamleder- og afdelingslederstillinger på lavere ledelsesniveauer (niveau 4 og 5) i det administrative hierarki var omfattet af chefbegrebet.

I den anledning bad KL Indenrigs- og Sundhedsministeriet om at tage

spørgsmålet om fortolkningen af chefbegrebet i offentlighedsloven op til behandling.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets udtalelse

Indenrigs- og Sundhedsministeriet afgav 20. januar 2023 en udtalelse om fortolkningen af chefbegrebet i offentlighedsloven § 21, stk. 3, 2. pkt.

Her angiver ministeriet, at ansatte på ledelsesniveau 1 og 2 (kommunaldirektører, henholdsvis forvaltningschefer/-direktører) altid er at betragte som chefer i overensstemmelse med bestemmelsen.

For ansatte i stillinger på ledelsesniveau 3-5 afhænger det ifølge ministeriet af en konkret vurdering af den ansattes ledelsesbeføjelser, lønforhold og stilling i det administrative hierarki.

Ifølge ministeriet vil ansatte på ledelsesniveau 3 som udgangspunkt være omfattet af chefbegrebet. Det gælder bl.a., når stillingen er indplaceret på cheflønsaftalen, på en lederoverenskomst eller på lederbestemmelse i overenskomsten på det pågældende faglige område.

Ansatte i stillinger på ledelsesniveau 4 og 5 er derimod ifølge ministeriet som udgangspunkt ikke omfattet af chefbegrebet. De kan dog efter en konkret vurdering være omfattet. Ved vurderingen ses blandt andet på ledelsesbeføjelser, budgetansvar og lønforhold, hvor det tidligere fokus på sammenligningen med den statslige lønramme 36 dog er væsentligt nuanceret i udtalelsen. Endelig indgår vedkommendes stilling i det administrative hierarki, herunder navnlig om stillingen er indplaceret på cheflønsaftalen eller lignende.

På baggrund af udtalelsen anmodede ministeriet Ankestyrelsen om at genoptage de fire sager.

Rikke Søgaard Berth
Partner, advokat
rsb@horten.dk

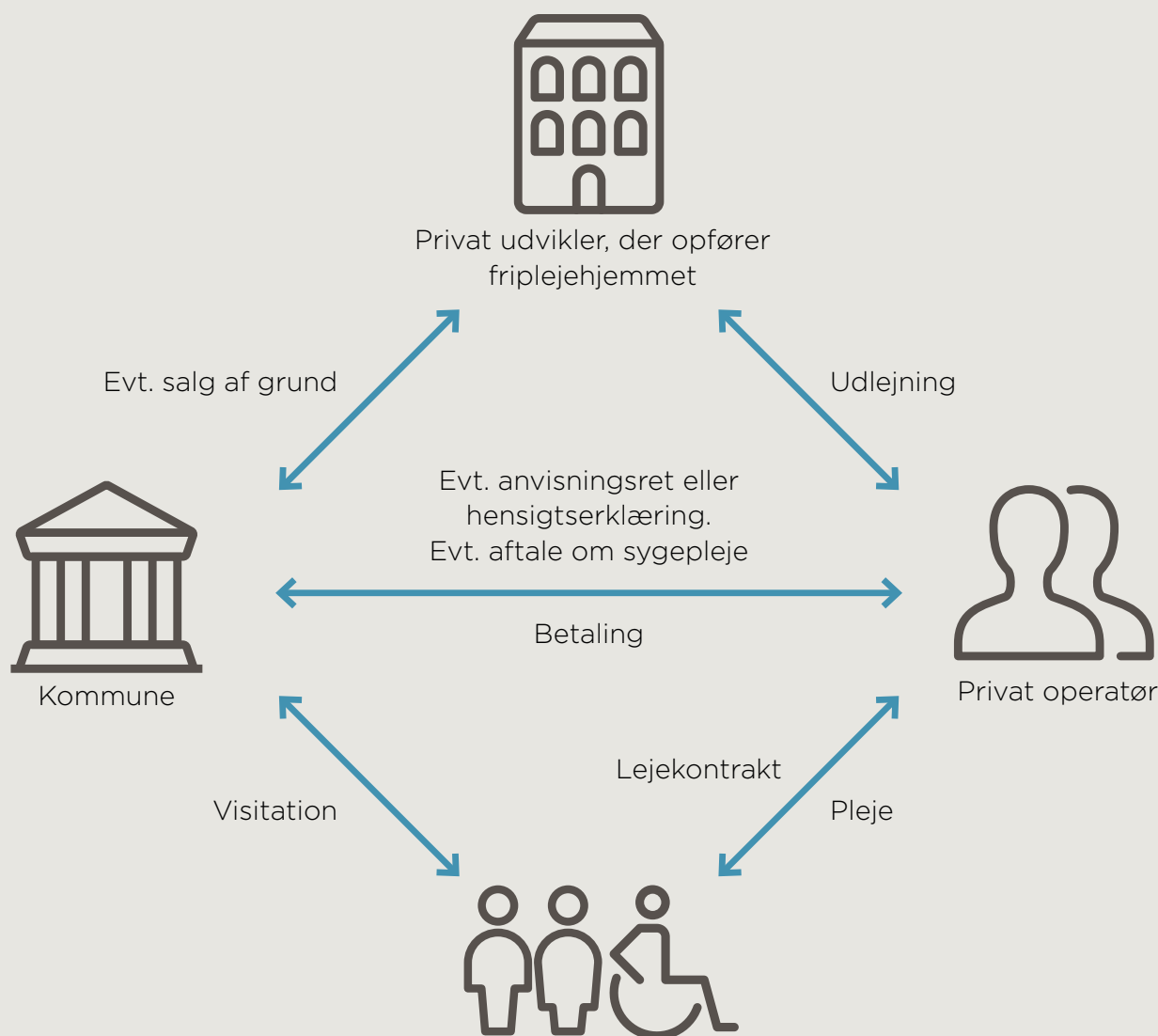

Erik Wendelboe Christiansen
Advokat
ewc@horten.dk

Emma Sophie Bruun
Advokatfuldmægtig
esb@horten.dk

Ny serie: Friplejeboliger – hvem og hvordan?

Hvis en kommune ønsker, at en privat aktør etablerer et friplejehjem i kommunen, er det væsentligt at have en god forståelse for processen fra de indledende overvejelser til borgernes indflytning på det færdige friplejehjem.

Vi stiller i denne artikel skarpt på aktørernes roller og primære opgaver. I næste nummer af Ret & Indsigt ser vi på processen, hvis kommunen vil sælge en grund til etablering af friplejehjem, og i nummeret derefter tager vi fat på takstfastsættelsen.

Den stedlige kommune

Det kræver ikke kommunens godkendelse at etablere et friplejehjem, og kommunen kan heller ikke selv vælge, hvem der skal drive hjemmet (operatøren). Men en kommune har en række andre væsentlige roller i forbindelse med etablering og drift af friplejeboliger.

Kommunen har først og fremmest forsyningspligten for plejeboliger i kommunen og ansvaret for at sikre serviceniveauet i relation til de plejekrævende borgere bosat i kommunen.

Dernæst er kommunen planmyndighed og kan fastlægge, om et areal kan anvendes til friplejebolig.

Derudover skal kommunen løbende samarbejde med operatøren af friplejehjemmet. Det omfatter fx fastsæt-

telse af takster for plejeydelserne og eventuelt indgåelse af en aftale med operatøren om anvisningsret til friplejeboliger. Et alternativ hertil kan være en hensigtserklæring om, at operatøren primært vil tilbyde boligerne til borgere, der allerede er bosiddende i kommunen. En hensigtserklæring er ikke retligt bindende.

Endelig skal kommunen føre tilsyn med, at boligerne udlejes til og bebos af den berettigede personkreds, og at etableringen og driften af friplejeboligerne sker i henhold til friplejeboliglovgivningen. Kommunen fører også i et vist omfang tilsyn med operatørens regnskab, hvilket kan bidrage til at blive opmærksom på en konkursrisiko. Kommunen er desuden forpligtet til at føre samme tilsyn med friplejeboliger som med øvrige plejeboliger.

Private udviklere

Private udviklere opfører, ejer og udlejer bygninger og grund til operatørerne. Dette kræver finansiering og ressourcer til at dække omkostningerne ved ejendoms køb, byggeri, infrastruktur, udstyr og andet nødvendigt for friplejeboligernes drift. Udvikleren har dialogen med kommunen om plangrundlag, byggetilladelse mv.

Udvikleren udlejer friplejehjemmet til operatøren på en erhvervslejekontrakt.

Operatører

De private operatører (i lovgivningen benævnt friplejeboligleverandører) står for driften af friplejeboligerne og lejer boligerne ud til borgerne. Operatøren er ansvarlig for den daglige drift af friplejehjemmet, herunder levering af de plejeydelser beboerne er visiteret til, ansættelse og uddannelse af plejepersonale, sikring af plejekvalitet og opfyldelse af de sundhedsstandarder, der følger af serviceloven. De sikrer også, at beboernes behov og ønsker prioriteres og tages i betragtning.

En operatør skal være certificeret af Sundhedsstyrelsen, som fører tilsyn med, at betingelserne for at være certificeret fortsat er opfyldt.

Tidligere var det et krav, at udvikler og operatør var den samme virksomhed, det vil sige, at den private aktør både

opfører og driver friplejeboligerne. Efter en lovændring i 2015 er der ikke længere krav om, at operatøren ejer bygningerne, men derimod kan operatøren efter lovændringen leje sig ind.

Borgerne

Det er den enkelte borgers bopælskommune, der tager stilling til, om borgeren kan blive visiteret til en plejehjemsplads, og hvilke ydelser borgeren her skal have. Borgeren kan da vælge, om borgeren ønsker at benytte sin visitation til et friplejehjem, hvor vedkommende kan få plads – herunder et friplejehjem i en anden kommune.

Borgeren og operatøren på friplejehjemmet indgår en lejeaftale, der i det væsentligste følger lejelovens regler. Der kan søges boligstøtte. Og herefter modtager borgeren de plejeydelser, vedkommende er visiteret til, fra friplejeoperatøren. I tillæg hertil kan borgeren tilkøbe ekstraydelser fra operatøren.

Tidligere bopælskommuner

En kommune, der visiterer en borger til plejehjem, skal – hvis borgeren flytter på friplejehjem – betale operatøren for de ydelser, borgeren modtager. Det gælder også, hvis friplejehjemmet ligger i en anden kommune.

Takstfastsættelsen sker enten ved aftale mellem den visiterende kommune og operatøren, eller – hvis der ikke kan opnås enighed – af den stedlige kommune.

Vil du vide mere om friplejeboliger?

Tirsdag den 14. november 2023, kl. 12:30-16:30 inviterer Horten til et arrangement om friplejeboliger.

Vi byder på oplæg fra en række af personer på tværs af sektorer, som bidrager med hver deres vinkel på det offentlig-private samarbejde i forbindelse med friplejeboliger.

Arrangementet henvender sig særligt til kommuner, developere samt operatører med interesse for friplejeboligområdet.

Rikke Søgaard Berth
Partner, advokat
rsb@horten.dk

Bo Juul Jensen
Advokat
bjj@horten.dk

Rikke Munk Rye Andersen
Director, advokat
rra@horten.dk

Q/A: Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om Bygholm Å

Miljø- og Fødevareklagenævnet traf 23. februar 2023 en afgørelse om udledning af regnvand til den miljøbelastede recipient, Bygholm Å. Der er allerede sagt og skrevet meget om afgørelsen, men den giver stadig anledning til spørgsmål fra myndigheder og selskaber, som beskæftiger sig med reglerne i praksis. Få svar på spørgsmålene her.

Med afgørelsen ophævede Miljø- og Fødevareklagenævnet en tilladelse til etablering af en ny vejforbindelse med udledning af regnvand til Bygholm Å i Horsens. Nævnet fandt, at tilladelsen

var i strid med vandrammedirektivet og indsatsbekendtgørelsen, fordi udledningen ville medføre en forringelse af tilstanden i Bygholm Å. Nævnet lagde i den forbindelse vægt

på, at miljøkvalitetskravet for kobber var overskredet i Bygholm Å, og at udledningen af regnvand ville medføre en mertilførsel af kobber til vandløbet.

Hvad er retsgrundlaget for afgørelsen?

Det følger af indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3, at en myndighed, hvis miljømålet for et overfladevandområde ikke er opfyldt, kun kan træffe en af-

gørelse, som vil indebære en påvirkning af vandområdet, hvis afgørelsen ikke vil kunne medføre en forringelse af vandområdets tilstand og ikke vil kunne hindre opfyldelse af det fastlagte miljømål. Bestemmelsen implementerer dele af vandrammedirektivets artikel 4, som EU-Domstolen har fortolket i en række domme.

Miljømålet for Bygholm Å var ikke opfyldt – bl.a. fordi miljøkvalitetskravet for kobber var overskredet. Tilladelsen til projektet skulle derfor være i overensstemmelse med indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3, og vandrammedirektivet.

Hvad betyder en "forringelse af tilstanden"?

Efter nævnets afgørelse vil enhver efterfølgende stigning af koncentrationen af et forurenende stof udgøre en forringelse af recipientens tilstand, hvis miljøkvalitetskravet for det forurenende stof allerede er overskredet.

Fordi miljøkvalitetskravet for kobber i Bygholm Å allerede var overskredet, og vandløbet derfor var i det lavest mulige tilstandsniveau, ville en merudledning af kobber udgøre en forringelse af vandløbets tilstand. Nævnet fandt derfor, at en tilladelse til udledningen var i strid med vandrammedirektivets artikel 4, stk. 1, og indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3.

Hvad menes med "merudledning"?

Efter nævnets afgørelse må det lægges til grund, at en "merudledning" er en udledning, som medfører, at koncentrationen af det forurenende stof i recipienten stiger. Det vil sige, at koncentrationen af stoffet i det vand, der udledes, er højere end koncentrationen af stoffet i recipienten.

En merudledning udgør en forringelse af recipientens tilstand, når miljøkvalitetskravet for det forurenende stof allerede er overskredet i recipienten.

Kan der ske mindre merudledninger til en belastet recipient?

Efter Miljøstyrelsens vejledning på området har det tidligere været muligt at anlægge en konkret væsentlighedsvurdering, så en merudledning til en miljøbelastet recipient kunne tillades, hvis påvirkningen af recipienten vurderedes at være ubetydelig.

Det blev afvist af nævnet i afgørelsen om Bygholm Å, og som følge af afgørelsen har Miljøstyrelsen suspenderet dele af vejledningen.

Kan der udledes en koncentration af et forurenende stof, som ikke medfører, at koncentrationen af stoffet i recipienten stiger?

Nævnets afgørelse vedrører en sag, hvor der skete merudledning af et forurenende stof til en belastet recipient. Denne merudledning udgjorde en forringelse af recipientens tilstand i strid med vandrammedirektivet og indsatsbekendtgørelsen.

Nævnets afgørelse ses ikke i sig selv at udelukke, at der kan udledes en koncentration af et forurenende stof, som ikke medfører, at koncentrationen af stoffet i den belastede recipient stiger.

Det betyder imidlertid ikke, at udledning af et forurenende stof til en belastet recipient altid vil være tilladt efter indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3, selvom koncentrationen af stoffet i det vand, der udledes, er mindre end koncentrationen af stoffet i recipienten.

Efter indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3, må udledning til en belastet recipient nemlig heller ikke hindre opfyldelsen af det fastlagte miljømål. Og hvis miljømålet er "god tilstand", så skal koncentrationen af forurenende stoffer i recipienten bringes ned til de værdier, der følger af miljøkvalitetskravene i tredje vandplanperiode. Hvis der udledes mere af det forurenende stof til en recipient, der ikke er i god tilstand, vil miljømålet efter omstændighederne være vanskeligere at nå.

Hvorvidt målopfyldelse hindres, må navnlig afhænge af, om der sker reduktioner i udledningen af stoffet fra andre kilder.

Gælder forringelser både i forhold til det generelle kvalitetskrav og maksimumkoncentration?

Miljøkvalitetskravene for vand findes i bekendtgørelse nr. 796 om fastlægelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand.

Miljøkvalitetskravet er angivet som henholdsvis et "generelt kvalitetskrav" og en "maksimumkoncentration". Maksimumkoncentrationen er den højest tilladte koncentration af et forurenende stof.

Både en overskridelse af det generelle kvalitetskrav og maksimumkoncentrationen vil betyde en overskridelse af miljøkvalitetskravet i recipienten. Begge dele af miljøkvalitetskravet er derfor relevante, når det skal vurderes, om

en udledning indebærer en forringelse af recipientens tilstand.

Hvad menes med "samlet mertilførsel"?

I sin afgørelse bemærker nævnet, at projektet ikke samlet må medføre en mertilførsel af kobber til Bygholm Å.

Ifølge nævnets afgørelse kan der ikke være tale om en samlet mertilførsel, hvis det kan dokumenteres, at tilførslen af kobber gennem vejvand er mindre end den reduktion af tilførsel af kobber til vandløbet, som sker gennem andre kilder, fx fra landbrugsjord.

Efter nævnets afgørelse kan der så sige "gøres plads" til en udledning af et forurenende stof til en belastet recipient, hvis der foretages reduktioner i udledningen af stoffet fra andre kilder.

Nævnets opfattelse ses at være i overensstemmelse med indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 5. Efter bestemmelsen skal omfanget af påvirkningen, herunder i forhold til den samlede påvirkning, tages i betragtning, når det vurderes, om der kan træffes en afgørelse efter § 8, stk. 3. Opfattelsen er ligeledes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning på området.

Om opfattelsen er i overensstemmelse med EU-Domstolens forståelse af vandrammedirektivets artikel 4 er derimod ikke lige så klart. Dette skyldes, at EU-Domstolens dom i sagen C-461/13 (Weser) umiddelbart kan læses sådan, at medlemsstaterne skal nægte at godkende et projekt, der kan medføre en forringelse af tilstanden, medmindre projektet er omfattet af en de særlige undtagelser, der følger af vandrammedirektivet.

Henriette Soja
Partner, advokat
hso@horten.dk

Karen Sofie Gehl Høve
Advokatfuldmægtig
ksh@horten.dk

Aftaler om belysning på private fællesveje

Hvem bestemmer, om der skal være vejbelysning på de private fællesveje? Og hvem skal betale for belysningen? Ved siden af den skrevne lov om private fællesveje gælder de ulovbestemte regler i kommunalfuldmagten, der i nogle tilfælde giver kommunerne mulighed for at indgå aftaler om vejbelysningen på privatretligt grundlag. Ny udtalelse fra Ankestyrelsen belyser problemstillingen.

En ny tilsynsudtalelse fra Ankestyrelsen af 7. juli 2023 (j.nr. 21-37778) til Holbæk Kommune vedrører lovligheden af privatretlige aftaler mellem kommunen og grundejere om vejbelysning på private fællesveje. Baggrunden for udtalelsen var en forespørgsel fra Holbæk Kommune om lånefinansiering og muligheden for at indgå eller forny aftale med grundejerne om kommunens varetagelse af vejbelysningen på en række private fællesveje mod opkrævning af betaling fra grundejerne.

Tilsynsudtalelsen angår kun vejbelysning, der er etableret på frivilligt grundlag, og altså ikke vejbelysning omfattet af en kommunal afgørelse efter privatvejslovens § 59, stk. 1.

Selvom udgangspunktet er, at kommuners interesse i og dispositioner vedrørende vejbelysning på de private fæl-

lesveje er reguleret af reglerne i privatvejsloven, åbner tilsynsudtalelsen op for, at kommuner - inden for visse rammer - kan indgå privatretlige aftaler med grundejerne om, at der skal etableres vejbelysning på private fællesveje.

Vejbelysningsaftalerne i Holbæk Kommune

Det fremgår af Ankestyrelsens tilsynsudtalelse, at Holbæk Kommune og de vejberettigede grundejere på nogle private fællesveje ønsker at indgå privatretlige aftaler om kommunens etablering og drift af vejbelysningsanlæg på vejene mod opkrævning af et årligt grundejerbidrag, der dækker udgifter til løbende service og elforbrug samt opsætning af nyt materiel, når det er påkrævet. Prisen for kommunens drift og vedligeholdelse af vejbelysning er fastsat ud fra hvile-i-sig-selv-princippet.

Ankestyrelsens udtalelse

Ankestyrelsen har til brug for vurderingen indhentet en udtalelse fra Transportministeriet, der blandt andet oplyser, at privatvejsloven ikke regulerer aftaler om etablering, drift og vedligeholdelse af vejbelysning, som kommunen ikke har stillet krav om efter reglerne i privatvejsloven. Spørgsmålet om driftsaftaler for vejbelysning er heller ikke i øvrigt reguleret i privatvejsloven.

Ankestyrelsen lægger efter sagens oplysninger indledningsvis til grund, at de aftaler, som Holbæk Kommune ønsker at indgå, ikke er omfattet af § 59 i privatvejsloven. I den situation må spørgsmålet om kommunens indgåelse af aftaler med grundejerne om belygningsanlæg på de private fællesveje vurderes efter kommunalfuldmagtsreglerne.

Ankestyrelsen vurderer derefter, at de af kommunen oplyste hensyn til blandt andet infrastruktur, det æstetiske udtryk ved en ensartet belysning på de private fællesveje og hensyn til klima og miljø ved valget af belysningskomponenter er interesser, der er

Privatvejslovens regler om vejbelysning

Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at en privat fællesvej skal holdes belyst, når det er nødvendigt af hensyn til færdslen på vejen eller for at tilgodese andre almene offentlige hensyn, jf. privatvejsloven § 59, stk. 1. Kommunalbestyrelsen bestemmer i den forbindelse også, hvordan vejbelysningen nærmere skal udformes. Det er med andre ord en kommunal opgave at vurdere, om og i givet fald hvordan der skal være belysning på en privat fællesvej. Vejbelysningsopgaven skal som udgangspunkt konkurrenceudsættes.

Hvis kommunalbestyrelsen efter et sagligt skøn ikke finder det nødvendigt, at en privat fællesvej skal holdes belyst, vil det være op til de vejberettigede grundejere at beslutte, om de alligevel ønsker vejbelysning. Det vil i så fald være en privatretlig opgave, der som udgangspunkt er kommunen uvedkommende.

saglige for en kommune at tilgodese. Holbæk Kommune vil derfor ifølge Ankestyrelsen lovligt kunne påtage sig at varetage og betale for belysningen på de private fællesveje. Da aftalerne med grundejerne vil være baseret på frivillighed, vil Holbæk Kommune desuden lovligt kunne opkræve betaling for ydelsen.

Rækkevidde og perspektiver af udtalelsen

I de fleste kommuner vil den løsning, som Ankestyrelsens udtalelse omfatter, formentlig være begrænset til et fåtal af private fællesveje. Det skyldes, at i hvert fald følgende betingelser skal være opfyldt:

- Kommunen skal for det første konkret have vurderet, at vejbelysning ikke er nødvendig på den private fællesvej ud fra kriterierne i privatvejslovens § 59, stk. 1.
- Dernæst skal de vejberettigede grundejere - uagtet kommunens vurdering af manglende nødvendighed - ønske vejbelysningen.
- Endelig skal kommunen have en kommunal interesse i vejbelysningsprojektet, som dog ikke må have en karakter eller et omfang, som sagligt medfører, at kommunen i stedet bør træffe afgørelse om vejbelysning efter privatvejslovens § 59, stk. 1.

Betaling for vejbelysningen

Hvis kommunalbestyrelsen bestemmer, at der skal være belysning på en privat fællesvej, skal kommunen sørge for anlæg, forbedring og drift af vejbelysningen for de vedligeholdelsesforpligtedes regning, jf. privatvejsloven § 59, stk. 2, og § 48. Det er også som udgangspunkt kommunen, der fordeles udgifterne til vejbelysning mellem grundejerne, jf. fordelingsprincipperne i § 51, medmindre der foreligger privatretlige aftaler, vedtægter el.lign. mellem grundejerne, jf. privatvejslovens § 49, stk. 1.

I nogle tilfælde er det kommunen selv, der skal eller kan betale for udgifterne til belysningen af private fællesveje. Kommunen skal derfor betale, hvis kommunen kræver forbedringer i vejbelysningen på en privat fællesvej af hensyn til den almene færdsel, jf. privatvejslovens § 59, stk. 5. Ved "almene færdsel" forstås færdsel, som ikke har ærinde til eller i øvrigt betjener de til-

Opmærksomheden henledes derudover på, at Ankestyrelsen i tidligere udtalelser, blandt andet i udtalelse af 13. juli 2017 (sag nr. 2014-215574), har udtrykt, at kommuners mulighed for at indgå privatretlige serviceaftaler med de vejberettigede grundejere til en privat fællesvej yderligere kan være begrænset af kommunalfuldmagtsreglernes forbud mod erhvervsmæssige aktiviteter. I den konkrete sag vedrørende Holbæk Kommune ses spørgsmålet om det dog ikke har givet anledning til bemærkninger fra Ankestyrelsen.

Ankestyrelsens udtalelse synes dermed at åbne for, at der muligvis i videre omfang end hidtil antaget kan indgås privatretlige aftaler med grundejere om de private fællesvejes indretning og drift mv. Det spørgsmål må dog, vurderes det, bedømmes konkret.

Vejbelysningen skønnes nødvendig

Hvis kommunen omvendt skønner, at vejbelysningen er nødvendig og derfor træffer bestemmelse herom, vil kommunen ved valget af løsning kunne inddrage de samme hensyn, som er fremhævet i Ankestyrelsens udtalelse til Holbæk Kommune, herunder æstetiske hensyn i form af ensartet belysning på vejene samt hensyn til klima og miljø. Kommunen vil desuden kunne (og skal som udgangspunkt) opkræve de udgifter, der er forbundet

grænsende ejendomme, og som heller ikke er lokaltrafik i området.

Kommunen kan vælge at betale for udgifterne til vejbelysning på private fællesveje, hvis almene, offentlige hensyn taler for det, jf. privatvejslovens § 59, stk. 6. "Almene offentlige hensyn" omfatter bl.a. arkitektoniske, tryghedsmæssige eller kriminalpræventive hensyn. Kommunen er tillagt et betydeligt skøn, ved vurderingen af om almene, offentlige hensyn taler for kommunens afholdelse af udgifterne.

Det er ikke i privatvejsloven udtømmende reguleret, hvornår kommunen har mulighed for at afholde udgifter til vejbelysning på private fællesveje, og de uskrevne retsgrundsætninger om kommunalfuldmagten finder derfor supplerende anvendelse.

med ordningen, hos de berørte grundejere efter principperne i privatvejsloven, i det væsentlige svarende til hvile-i-sig-selv-princippet. For mere viden om opkrævningen af omkostninger kan blandt andet henvises til Vejdirektoratets udtalelse af 20. februar 2023 (j.nr. 23/01419).

Anne Sophie K. Vilsbøll
Partner, advokat
akv@horten.dk

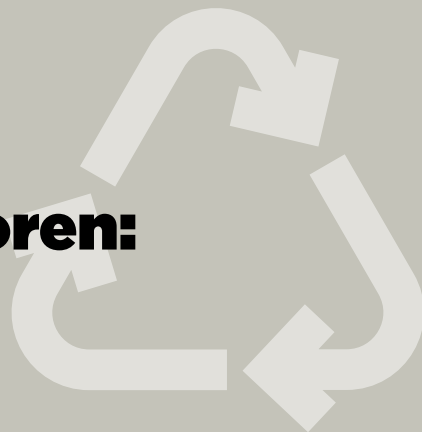
Tue Bing Trier
Director, advokat
ttb@horten.dk

Poul Hvilsted
Advokat
phv@horten.dk

Nye regler for affaldssektoren: En status

Vi giver et overblik over tiltagene til ny organisering af affaldssektoren pr. 1. august 2023. Vi ser både på de tiltag, der allerede er vedtaget ved lov, og de tiltag, der er på vej.

Genanvendelse af affald

Reglerne om genanvendelse af affald trådte i kraft 1. juli 2022. Kommunerne kan ikke længere behandle affald til materialenyttiggørelse og skal udbyde affaldet. Fristen for at gennemføre udbud og tildele kontrakt var 1. juli 2023.

Forsyningstilsynet kan meddele dispensation for fristen, hvis kommunalbestyrelsen ikke har modtaget antagelige tilbud. Aktiviteter, der er omfattet af dispensationen, skal udøves i et særskilt aktie- eller anparts-selskab med privat medejerskab.

Kommunen kan bevare ejerskabet til behandlingsanlæg, som allerede eksisterende, da Klimaplanen blev indgået, i en overgangsperiode frem til 1. juli 2027, hvis anlægget er tilmeldt overgangsordningen senest 30. september 2022. Anlægget skal udskilles til et selskab senest 1. januar 2024. Selskabet skal konkurrere på lige vilkår med markedet om kommunens affald og behandlingsopgaver for andre, inklusive andre kommuner. Kommunen skal som udgangspunkt afhænde anlægget senest ved overgangsordningens udløb 1. juli 2027.

Affaldsforbrænding

Reglerne for en ny organisering af forbrændingssektoren trådte i kraft 1. juli 2023. Kommunerne skal senest 1. juli 2025 have indgået kontrakt om håndtering af kommunens forbrændingseg-nede affald på baggrund af et udbud. Kommunerne må ikke længere anvise deres forbrændingseg-nede affald til egne anlæg. Har kommunen indgået kontrakt med et anlæg, kommunen er medejer af, baseret på udbud, skal opgaven udbydes igen senest 1. juli 2028.

Affaldsforbrændingsanlæg skal være selskabsgjort og drives på kommer-

cielle vilkår fra 1. januar 2025. Denne frist kan forlænges i særlige tilfælde, fx hvis reglerne i selskabsloven ikke gør det muligt at udskille og stifte aktie- eller anpartsselskabet, fordi passiverne (lån mv.) overstiger aktiverne.

Affaldsforbrændingsanlæg vil fremover skulle sælge el og affald til markedspris. Varmepriisen skal fortsat fastsættes efter varmforsyningsloven (prisloft og hvile-i-sig-selv). En ny affaldsvarmepriisloftsbekendtgørelse er sendt i høring, hvor det gældende affaldsvarmepriisloft erstattes af et VE-prisloft. Det nye prisloft vil som udgangspunkt gælde for alle eksisterende anlæg fra 1. januar 2026.

Affaldsindsamling

Fra 1. juli 2023 skal tekstilaffald sorteres på linje med andet affald, og dermed er affaldsordningen foreløbigt fuldstændt med sortering af ti affaldsfraktioner.

Miljøstyrelsen har igangsat et arbejde med at revidere vejledningen om indsamling af husholdningsaffald, så hen-teordninger som udgangspunkt skal etableres som husstandsindsamling og undtagelsesvis som husstandsnær indsamling. Kommunerne kan p.t. frit vælge mellem de to former, uanset boligtyper. Indsamlingen bør dog ifølge Miljøstyrelsens anbefaling foregå så tæt på matriklen som muligt og helst på selve matriklen, da erfaring viser, at sorteringsprocenten derved højnes. Vejledningens ordlyd skal derfor præciseres.

Kommunerne skal på genbrugspladserne etablere et område, hvor private og virksomheder kan aflevere og tage genbrugsgenstande. Reglerne herom er ikke offentliggjort endnu.

Kommunale affaldsydelser, herunder indsamling, genbrugspladser og udbud, skal selskabsføres, jf. politisk aftale fra august 2022. Et lovforslag forventes at blive sendt i høring i andet halvår af 2023 eller primo 2024. Ifølge den opfølgende klimaaf-tale om en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi, også fra august 2022, vil affaldsgebyret underlægges et prisloft. Det forventes, at et lovforslag om et prisloft på affaldsgebyret kan træde i kraft i 2025, og at prisloftet vil gælde efter en overgangsperiode på to år.

Line Markert
Partner, advokat
lma@horten.dk

Rikke Søgaard Berth
Partner, advokat
rsb@horten.dk

Henriette Soja
Partner, advokat
hso@horten.dk

Renée van Naerssen
Advokat
rvn@horten.dk

Kort nyt

Miljøstyrelsen ændrer praksis for vurderingen af projekters indvirkning på miljøet

Ifølge miljøvurderingsloven kræver projekter, der kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, en forudgående myndighedstilladelse. Projekter, der er omfattet af lovens bilag I, kræver altid tilladelse og skal altid miljøvurderes. Hvis et projekt er omfattet af lovens bilag II, skal projektet kun miljøvurderes, hvis myndighedens screening fører til, at projektet kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet.

Miljøstyrelsens praksisændring vedrører screening af bilag II-projekter, hvor der er behov for dispensation fra forbuddene i artsfredningsbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1, og § 11, stk. 1.

Efter artsfredningsbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1, er der forbud mod forsætlig indfangning og drab af de særligt beskyttede dyrearter, som fremgår af habitatdirektivets bilag IV, og som lever vildt og er naturligt forekom-

mende i den danske natur. Efter artsfredningsbekendtgørelsens § 11, stk. 1, er der bl.a. forbud mod opbevaring og transport af dyre- og plantearter, som fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at hvis et projekt forudsætter dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1, og § 11, stk. 1, må projektet som udgangspunkt forventes at have en væsentlig indvirkning på miljøet og skal derfor miljøvurderes.

Miljøstyrelsen oplyser, at denne fortolkning vil gælde i sager om screening af bilag II-projekter, som er indgivet efter 1. juli 2023.

Hvordan skal øvrige myndigheder forholde sig?

Miljøstyrelsens praksisændring bør give andre myndigheder anledning til at se på praksis i sager om screening

af bilag II-projekter, hvor der kan være behov for dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen.

Ved screening af et bilag II-projekt bør myndigheden påse, om bygherrens miljøkonsekvensrapport i tilstrækkelig grad forholder sig til, om projektet kan have betydning for arter, der er beskyttet efter bl.a. habitatdirektivet. Herefter må det vurderes, om projektet forudsætter en dispensation fra forbuddene i artsfredningsbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1, eller § 11, stk. 1.

Myndigheden må have sig for øje, at arterne er underlagt en streng beskyttelse, og at beskyttelsen gælder hvert enkelt individ, hvorfor Miljøstyrelsen - der træffer afgørelse om dispensation - kun i ganske særlige tilfælde vil være af den modsatte opfattelse.

Kommende events

14 sep. 2023

Mellemkommunal refusion
Webinarserie

21 sep. 2023

Boglancering: Vejura - administration og drift
Horten, Hellerup

1 nov. 2023

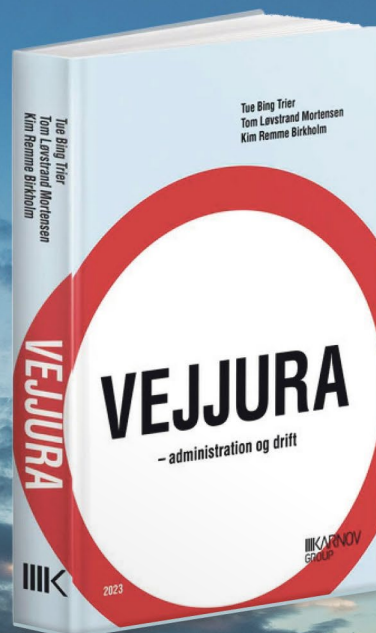
Miljøvurderinger af konkrete projekter
Horten, Hellerup

14 nov. 2023

Friplejeboliger
Horten, Hellerup

Læs mere og tilmeld dig på horten.dk/events

Boglancering 21-9-2023

Vejjura

- administration og drift

Kom med, når forfatterne udfolder tre centrale emner fra deres nye bog
Vejjura - administration og drift:

- Vejmyndighedens rolle ved administration af vejarealer
- Muligheden for kommuner til at indgå privatretlige aftaler om finansiering af offentlige veje
- Beplantning og betydning af arealers retlige status

Torsdag den 21. september 2023 kl. 14.00 - 17.00
Horten, Philip Heymans Allé 7, 2900 Hellerup

Tilmeld dig her: horten.dk/vejura